SUFFRAGIUM COLLEGIALE

THEOLOGORVM MAGNÆ BRITANNIÆ
DE QVINQVE CONTROversis Remonstrantium ARTICULIS,

SYNODO *DORDRECHTANÆ*

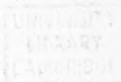
EXHIBITUM

ANNO M.DC.XIX.

Judicio SYNODICO *prævium*.

LONDINI,
Impressum R. YOUNG, impensis R. MILBOURNE. 1626.

UNIVERSITY
LIBRARY
CAMBRIDGE

THEOLOGORVM MAGNÆ BRITANNIÆ SENTENTIA,

De Primo Articulo:

Nempe de { *Electione*, *Reprobatione*,

I. De Electione Theses { *Orthodoxæ quas ponimus, & confirmamus.* *Heterodoxæ, quas rejicimus, & refutamus.*

ORTHODOXA THESIS I.

DEcretum electionis, seu Prædestinationis ad salutem, est efficax voluntas Dei, qua, pro suo beneplacito, ad demonstrationem suæ misericordiæ, salutem hominis lapsi intendit, eique media talia præparavit, quibus electos ad

 istum

istum finem efficaciter & infallibiliter perducere voluit.

Explicatio & Confirmatio.

EFficax decretum] Efficacem voluntatem appellamus hoc decretum electionis: quia respicit, non nudum ordinem ad vitam, relinquens hominem sic ordinatum in manu arbitrij sui (sicuti Adam fuit ad beatitudinem ordinatus) sed respicit atque discernit ipsum eventum ordinis. Est enim voluntas hæc cum potentia Dei conjuncta; Ephes. 1. 11. Isai. 14. 24. *Dominus exercituum decrevit, & quis potest infirmare?* Psalm. 113. *Omnia quæcunque voluit, fecit.* In quem locum vide Aug. Enchirid. cap. 75. Rom. 8. 30. *Quos prædestinavit, glorificavit,* Ioh. 6. 39. *Hæc est voluntas ejus, qui misit me, ut nihil perdam ex eo, quod dedit mihi.* Et vers. 37. *Quicquid dat mihi Pater, veniet ad me.*

Hujus voluntatis causam motivam non agnoscimus aliam, præter merum Dei beneplacitum. Rom. 9. 18. *Cujus vult, miseretur.* Ephes. 1. 11. *Prædestinati secundum propositum ejus, qui omnia efficit secundum consilium voluntatis suæ,* Rom. 9. 11, *Nondum natis pueris, cum nihil fecissent boni aut mali, ut propositum Dei secundum electionem maneret.* Agit autem hoc speciali modo Deus cum certis hominibus, ad relucentiam suæ misericordiæ, Rom. 9. 23. *Vt notas faceret divitias gloriæ suæ erga vasa misericordiæ*; iisdemque in lapsus statu consideratis, ut pote è massa perditionis liberandis. Eph. 1. 4. *In ipso* (Christo) *elegit nos.* 1. Tim. 1. 15. *Venit autem Christus peccatores salvos facere.*

Denique, ne ab æterna intentione discrepet operatio temporalis; qui efficaciter electos ad salutem destinavit, media illis administrat prædictę intentioni consentanea; hoc est, ea, quæ Deus novit fore illis de facto salutifera. 2. Tim.

Tim. 1. 9. *Servavit nos vocatione sancta.* 2. Thess. 2. 13. *Elegit vos Deus ad salutem in sanctificatione Spiritus, & in fide veritatis; ad quod & vocavit vos per Euangelium nostrum.* Eph. 1. 4. *Elegit nos ut Sancti simus & immaculati.* Matth. 13. 11. *Vobis datum est nosse mysteria regni cœlorum.* Ex quibus Scripturæ oraculis constat Deum ex prævio electionis decreto illa omnia, nempe Euangelii cognitionem, vocationem, fidem, justificationem, sanctificationem, perseverantiam, saluti destinatæ adipiscendæ subordinasse.

Ex multis Patrum dictis pauca delibemus. *Cum nos prædestinavit, opus suum præscivit, qui nos sanctos & immaculatos facit.* *Aug. de præd. Sanct. cap. 19.*

Deo volenti salvum facere, nullum hominum resistit arbitrium. Sic enim velle aut nolle, in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem. *Aug. de Corrept. & gratia cap. 14.*

Sic docet eos, qui secundum propositum vocati sunt, simul donans, & quod agant scire, & quod sciunt agere. *August. de Grat. Christ cap. 13.*

Quamvis magna pars hominum salvantis gratiam aut repellat, aut negligat, in electis tamen, & præscitis, atque ab omnium generalitate discretis, specialis quædam censetur universitas, ut de toto Mundo totus Mundus liberatus videatur. *Prosp. de Vocat. lib. 1. cap. 9.*

Est pars quædam generis humani, quæ merito fidei divinitus inspiratæ ad summam atque æternam salutem specialibus beneficiis provehitur. *De Vocat. lib. 2. cap. 31.*

THESIS II.

Christus est caput, & fundamentum Electorum: adeoque omnia beneficia salutifera in Decreto Electionis præparata, non nisi propter Christum & in Christo, conferuntur electis.

IN personarum singularium electione æterna Deus, uno eodemque actu, & Christum iisdem caput assignat, simulque eos pro beneplacito suo membra Christi constituit: quo ex proposito Deus eos, etiam ante temporaneam vocationem, ut Christo datos, ac in eodem electos, sibique acceptos, intuetur. Ephes. 1. 3. *Benedixit nos in omni benedictione spirituali in Christo.* vers. 4. *Elegit nos in ipso.* vers. 7. *In eo habemus redemptionem per sanguinem ejus, & remissionem peccatorum.* vers. 13. *In eo obsignati sumus.* Quicquid electis intenditur ab æterno, quasi conclusum tenetur in voluntate divina, nec nobis immediatè communicatur, nisi propter Christum, per Christum, & in Christo. Coloss. 2. 3. *In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi.* vers. 7. *Radicamur, & superædificamur in ipso.* vers. 10. *In ipso completi sumus.* Denique fons est, à quo omnes gratiæ salutaris rivuli ad nos emanant, Ioan. 1. 16. *De ejus plenitudine omnes accepimus & gratiam pro gratia.* 2. Tim. 1. 9. *Vocamur vocatione sancta, secundum propositum* (Dei,) *& gratiam, quæ data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia.*

Aug. de Præd. Sanct. cap. 15. *Sicut prædestinatus est ille unus, ut caput nostrum esset, ita multi prædestinati sumus, ut membra ejus essemus.*

Ibid. cap. 16. *Vocat Deus prædestinatos multos filios suos, ut eos faciat membra prædestinati unici Filij sui.*

Aug. de Bono. Persev. cap. 7. *Post casum hominis non, nisi ad gratiam suam, Deus voluit pertinere, ut homo accedat ad illum. Hanc gratiam posuit in illo, in quo sortem consequuti sumus, prædestinati secundum propositum.*

THESIS III.

FIdes, perseverantia, omniaque gratiæ dona ad salutem perducentia, sunt fructus & effecta electionis.

Agnosci-

AGnoſcimus in nonnullis quædam dona gratiæ, quæ ad communem Dei providentiam ſupernaturalem ſunt reducenda: ſed ea dona, quæ habent infallibilem connexionem cum gloria, & operantur efficaciter ad ejus conſecutionem (ſicut facit fides juſtificans, & perſeverans) ſunt æternæ electionis ipſiſſima effecta. Actor. 13.48. *Crediderunt, quotquot ordinati ſunt ad vitam æternam.* Tit. 1. 1. *Fides electorum Dei.* 1. Pet. 1. 5. *In Dei potentia cuſtodimur per fidem in ſalutem.*

Per hanc Prædeſtinationem propoſiti Dei fideles ſunt, qui præordinati ſunt ad vitam æternam. Proſp. Epiſt. ad Aug.

Prædeſtinatio Dei, quæ in bono eſt, gratiæ eſt præparatio, gratia vero eſt ipſius prædeſtinationis effectus. Quando ergo promiſit Deus Abrahæ in ſemine ejus fidem gentium, non de noſtræ voluntatis poteſtate, ſed de ſua prædeſtinatione promiſit. Promiſit enim, quod ipſe facturus erat, non quod homines. Aug. de Præd. Sanct. cap. 10

Nunquid dixit, Non ex operibus, ſed ex credente? Prorſus etiam hoc abſtulit homini, ut totum daret Deo. Ibid. cap. 16.

Intelligamus vocationem, qua fiunt electi, non qui eliguntur, quia crediderunt, ſed qui eliguntur, ut credant. Nam ſi propterea electi erant quoniam crediderunt, ipſi eum prius utique elegerant, credendo in eum, ut eligi mererentur. Cap. 17.

Hæc dona Dei dantur electis, ſecundum Dei propoſitum vocatis in quibus eſt & incipere credere, & in fide ad hujus vitæ terminum perſeverare. Ibid.

THESIS IV.

ELectionis decretum eſt definitum, inconditionatum, completum, irrevocabile, immutabile: ita ut electorum numerus nec augeri poſſit, nec minui.

In

IN Prædestinatione media salutis non minus absolute decreta sunt, quam salus ipsa. Nam licet salus in executione pendeat ex conditionato usu mediorum, tamen Dei ad salutem eligentis voluntas non est conditionata, incompleta, aut mutabilis: quia absolute statuit dare electis vim & voluntatem implendi ipsas conditiones, scilicet resipiscentiæ, fidei, obedientiæ, & perseverantiæ. Dei enim prædestinantis decretum non in hanc formam concipitur, Ego Petrum, si contigerit eum credere, & perseverare, eligam ad vitam æternam: sed potius hoc modo, Ego eligo Petrum ad vitam æternam, quam ut infallibiliter consequatur, ego ei dabo fidem perseverantem. 2. Tim. 2. 19. *Firmum stat fundamentum Dei, Deus novit qui sunt sui.* Rom. 9. 11. *Ut secundum electionem propositum Dei maneret.* Rom. 11. 28. 29. *Secundum electionem dilecti. Sine pœnitentia enim dona & vocatio Dei.*

Prosp. ad Capit. Galler. resp. *Hæc filiorum Dei adoptio, hæc gentium plenitudo præscita, & prædestinata in Christo, quæ ab initio usque in finem lapidibus vivis & electis ædificatur. De his lapidibus nihil ejicitur, nihil minuitur, nihil rapitur.*

THESES HETERODOXÆ
DE
ELECTIONE,
quas rejicimus.

THESIS I.

DEcretum, quo Deus statuit [resipiscentes, & credentes perseveranter, in Christo, per Christum, & propter Christum salvare, to-

tum esse & integrum decretum prædestinationis ad salutem.

EST quidem decretum hoc annunciativum salutis, omnibus ex æquo & indiscriminatim promulgandum, modumque præscribens, quo electi sunt ad salutem perducendi. At in hoc non explicatur tota fabrica prædestinationis divinæ in Sacris Scripturis descriptæ. Decretum quippe prædestinationis infert singulares quasdam personas prædestinatas, Deo notas, ac ab alijs ipso electionis decreto segregatas, Mat. 20. 16. *Multi vocati, pauci electi.* Rom. 11. 5. *Reservatio secundum electionem.* 2. Tim. 2. 9. *Deus novit, qui sunt sui.* Supradictum vero decretum neminem de facto prædestinat, neminem segregat, neminem libro Vitæ inscribit; illo stante, poterunt nihilominus omnes mortales prorsus reprobari, poterit nulla in terris manere, nulla omnino fuisse, aut fore, Dei Ecclesia: quo absurdo non modo vacillat decretum illud promissorium, Matth. ult. 20. *vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi*: sed universa tollitur Scriptura, quæ necessario supponit Ecclesiam, cui, & propter quam consignata est.

Denique, si non esset alliud, quam hoc Prædestinationis Decretum, Christus ipse non statueretur ex ullo decreto divino prævio caput Ecclesiæ certo futurum; utpote cui nulla infallibiliter assignentur membra: nec posset Christus dici infallibiliter κρατεῖν, ut Rex, nisi ei dentur ex decreto divino positivo subditi certo extituri; cum tamen Scriptura non minus certum ac inconditionatum innuat Dei decretum de Christo capite ac Rege constituendo, quam de eodem incarnando, ac passuro. Ephes. 1. Enarrato redemptionis mysterio, præmissæ Christi passioni, resurrectioni, ascensioni, subjungit statim Apostolus vers.

22. (ut ex eodem decreto emanans) *Et ipsum dedit caput super omnia Ecclesiæ, quæ est corpus ejus.* Luc. 1. 33. *Regni ejus non erit finis.* Actor. 2. 36. *Dominum eum fecit Deus.*

…g. de Bono. …sev. cap. 14. *Hæc Prædestinatio Sanctorũ nihil aliud est, quam præscientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur.*

THESIS II.

***E**Lectionem singularium personarum peremptoriam, esse ex prævisione & consideratione fidei in Christum, & in eadem fide perseverantiæ, tanquam conditionis in eligendo prærequisitæ.*

PRævisa fides, & perseverantia in fide, sequuntur decretum vocationis secundum propositum. At talis vocatio pendet ab antecedaneo prædestinationis decreto, Rom 8. 30. *Quos prædestinavit, hos & vocavit.* Actor. 13. 48. *Crediderunt, quotquot ordinati erant ad vitam æternam.*

Deus neminem prævidet ut in fide & sanctitate ad extremum usque halitum perseverantem, nisi quem voluntate antecedanea decrevit ita custodire, nisi quem operatione & protectione singulari, à prædicta voluntate manante, reapse per totum vitæ curriculum gubernat, & in via salutis conservat. Ioh. 10. 28. 29. *Oves meæ non peribunt in æternum, Nec rapiet eas quisquam è manu mea. Nec quisquam potest rapere eas è manu Patris mei.* Matth. 24. 24. *Vt in errorem inducantur, si fieri posset, etiam electi.* Cum igitur perseverantia in fide fundetur in Electione Dei, electio non potest esse ex prærequisita conditione perseverantis fidei.

Porro decretum conferendi gloriam & salutem perseveranter

veranter credentibus in exitu hujus vitæ, ut præmium fidei, obedientiæque præstitæ, est actus justitiæ, vel saltem fidelitatis aut veritatis. At juxta Scripturas electio est actus gratuitus, indebitus, gratiosus, actus amoris & misericordiæ specialis, fundatus in mero beneplacito divino. Luc. 12. 32. *Complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Ephes. 1. 11. *Prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ.*

Pari ratione ab electione excludenda est prævisa fides, qua prævisa opera. Æquè scilicet dici poterit Deus elegisse sanctos propter conditionem sanctificationis annexam, ac credentes propter conditionem fidei. Neque enim obscurum est fidem hanc prævisam penitus transire in naturam operis: quod apertius constat ex adjecta conditione perseverantiæ, quæ certè nil aliud quam obedientiæ, sanctimoniæ, ac bonorum operum segetem complectitur.

Denique data hac electione prævisionali, sequitur Christum prius à nobis electum, quam nos à Christo, contra illud Ioan. 15. 16. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Quod oraculum sæpè ab Augustino est inculcatum.

Electionem, quam significat Dominus, dicens, Non vos me elegistis, sed ego vos elegi, nec ipsa fides pracedit. Non enim quia credidimus, sed vt credamus, elegit nos, ne priores eum elegisse dicamur. Aug. de præd. Sanct. cap. 1[...]

Electionem gratiæ nulla humana merita præcedunt: & fides, unde incipiunt omnia merita, donum Dei est, ne gratia non sit gratia, si aliquid eam, propter quod tribuitur, antevenit. Prosp. ad [...] cerp. Genev. Resp. 1.

THESIS III.

Fidem & perseverantiam in fide non esse fructus, sive effecta, electionis ad salutem.

SI Deus, qui ſolus dator eſt fidei perſeverantis, priuſquam fidem talem det, aut decernat dare, intelligat eam fore ipſo facto recipienti ſalutiferam, tum procul dubio dat quoque illam eo animo & abſoluta intentione, ut ſit ſalutifera. At ſic dare eſt dare ex prævia intentione ſervandi infallibiliter: quod idem eſt atque dare ex decreto electionis. Fides igitur perſeverans eſt fructus hujus Decreti, vel gratia ſpecialis in hoc Decreto præparata. Unde Tit. 1. 1. appellatur *fides electorum Dei*. Ephſ. 1. 5. *prædeſtinati ſumus in adoptionem filiorum*. Atqui in actualẽ ſtatum hujus filiationis admittimur per fidem. Ioan. 1. 22. *Dedit iis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus.* Ergo Fides ipſa emergit ex Prædeſtinatione.

THESIS IV.

ELectionem ad ſalutem non eſſe unicam, ſed aliam indefinitam, aliam definitam; atque hanc vel incompletam, revocabilem, mutabilem; vel completam, irrevocabilem, immutabilem.

TAmetſi divinæ electionis varii ſunt actus aſſignabiles ratione variorum objectorum, finis ſcilicet & mediorum, Scriptura tamen nuſquam meminit vel diverſorum graduum, vel ſpecierum, electionis. Nam electio eſt, quædam infallibilis ordinatio ſingularium perſonarum ad ſalutem, in mente ac voluntate divina. Indefinita igitur, quæ fingitur, electio, non eſt vera electio: quia nullam ſingularem perſonam ordinat ad ſalutem : ſed tantum modum perveniendi ad ſalutem promiſcue omnibus oſtendit, & præſcribit.

Præterea, cum electio unico actu perficiatur, ac, ex natura rei, ſit in eorum numero , quæ non per incrementa

gradatim

gradatim ſuccreſcunt, ut ſanctificatio, mortificatio, &c. ſed quæ (ut loquuntur) in indiviſibili conſiſtunt, ut juſtificatio, ſive à peccatis abſolutio; certe fingi non poteſt intentionis aut remiſſionis capax, adeoque complementum ſucceſſivum nullo modo admittit, ut hodie incompleta, cras completa cenſeatur, Multo minus poterit manca hæc ſemi-electio pro Electione haberi; quæ nempe non ordinat ad ſalutem infallibiliter, ſed ſolummodo diſponit per qualitatem aut actum contingentem, quæ cum vita æterna connexionem neceſſariam (ex eorum ſententia) non habet.

Denique, quæ revocabilis & mutabilis ſtatuitur, non eſt veri nominis electio. Siquidem electio denotat propoſitum firmum, & conſilium immutabile Dei; electos ad beatitudinem ordinantis. Heb. 6. 17. τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς. *Deus oſtendit pollicitationis hæredibus immutabilitatem conſilii ſui.*

Prædeſtinationem duo ſequuntur, ſuppeditatio auxilii ad conſequendum finem, & finis conſecutio. Aquin. Queſt. diſp. de prædeſt. Art. 1.

Qui diſpenſationes Dei ex liberi arbitrii vult mutabilitate variari, profitetur ſibi ſcrutabilia judicia Dei. Proſp. ad cap. Gall. Reſp.

THESIS V.

OBjectum electionis peremptoriæ & completæ eſſe hominem non niſi in exitu hujus vitæ conſideratum.

IN ipſo exitu hujus vitæ fidelis conſideratur, non ut eligendus, ſed ut introducendus in regnum paratum ei ante jacta mundi fundamenta, 2. Tim. 4. 7. *Curſum conſummavi. Quod ſupereſt, repoſita eſt mihi corona, quam reddet*

 mihi

mihi in illa die Dominus justus judex. Non dixit Apostolus, quod superest, jam eliget me Deus ad coronam vitæ æternæ; sed jam illam reddet.

Porro, si electio inciperet ab exitu tantum hujus vitæ, ratio prædestinationis sive electionis, nihil onnino posset conferre fidelibus ad cursum suum in fide ac pietate consummandum. At prædestinatio tam ad media in via, quam ad finem in vitæ termino se extendit, ac per infallibilia media ad præstitutum scopum electos quasi transmittit. Rom. 8. 30. *Quos prædestinavit, hos vocavit; quos vocavit, hos justificavit; quos justificavit, hos glorificavit.* Quod si objectum electionis completæ esset homo in extremo vitæ momento positus, ea omnia invertenda essent hoc modo, Quos vocavit, hos justificabit; quos justificavit, hos (in futuro) prædestinabit.

Porro 2. Tim. 1. 9. *Vocati sumus vocatione sancta ex Dei proposito & gratia, quæ data est nobis in Iesu Christo ante tempora secularia.* Propositum hoc Dei cum sanctam vocationem præcedat, eique fundamentum præsternat, hominem certè considerat, ut firmæ secundum hoc propositum electionis subjectum, non in vitæ hujus exitu positum, sed ante ipsius vitæ initia, imo ante tempora secularia ad completissimam electionem consilio divino destinatum. Nec poterit quidem ulla figi electio definita ad gratiam efficacem, ad fidem, ad adoptionem. (Ephes. 1. 5. &c.) si hæc considerentur ut pendula: nec præstituta erit à Deo futura electi perseverantia, sed prævisa tantum in homine eligendo. Adeoque hic actus Dei erit tantummodo subsequens approbatio, qualis etiam ab homine futurorum nescio præstari poterit, non prævia & operosa electio, qualem omnem electionem esse ratio ipsa & vis nominis cogit.

Denique Ioan. 10. 16. Gentes nondum vocatas, multo

to magis nondū in finali perſeverantia conſtitutas, Chriſtus oves ſuas appellat, nempe prævio integræ & completæ electionis ſignaculo ſegregatas.

Qui facit oves homines, ipſe ad obedientiam pietatis humanas liberat voluntates: ſed quare iſtos homines oves facit, iſtos non facit, apud quem non eſt acceptio perſonarum? O homo! quis tu es &c. Vos dicitis, ex futuris operibus, quæ Deus illum facturum eſſe præſciebat, Iacob fuiſſe dilectum; atque ita contradicitis Apoſtolo dicenti, Non ex operibus: quaſi non poſſet dicere, non ex preſentibus, ſed ex futuris operibus. Aug. contr. Epiſtolas Pelag. l. 4. cap. 6. Ibid. lib. 2 cap. 7.

Electi ſunt ante Mundi conſtitutionem ea prædeſtinatione, in qua Deus ſua futura facta præſcivit: electi ſunt de Mundo ea vocatione, qua Deus id, quod prædeſtinavit, implevit. Idem de Præd. Sanct. cap. 17.

THESIS VI.

NVllum eſſe fructum, aut ſenſum ſuæ electionis à quoquam in hac vita perceptibilem, niſi conditionatum.

ADoptio filialis eſt fructus electionis proprius, genuinus, ac inſeparabilis, eſtque ab electis in hac vita perceptibilis, hoc ipſorum cordibus revelante ſpiritu adoptionis. Gal. 4. 6: *Quoniam eſtis filii, miſit Deus Spiritum filii in corda veſtra clamantem Abba Pater. Quod ſi filius, hæres Dei.* Rom. 8. 15. &c. *Accepiſtis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba Pater. Ipſe enim Spiritus teſtimonium reddit Spiritui noſtro, quod ſumus filii Dei.* &c. Epheſ. 1. 14. *Signati eſtis ſpiritu promiſsionis Sancto, qui eſt arrhabo hæreditatis noſtræ.* Arrhabonem dicit hæreditatis noſtræ, certum indicium, nos nunquam exhæredandos, ſed tandem iſtam hæreditatem conſequuturos. Rom.

5.2. *Gloriamur sub spe gloriæ Dei*, & vers. 5. *spes hæc non confundit* (vel pudefacit.) Huic solidæ paci conscientiæ, gloriationi piorum, & spei infusæ, non subest falsum; quia & à Deo immittuntur electis, & eo fine eorum animis infiguntur, ut sint certi immutabilis electionis τεκμήρια.

Fatemur electionem nostram à priori nobis non esse perceptibilem, sed proprii eiusdem effectus percipi possunt: & ab effectu proprio ad causam valet argumentatio. Fatemur insuper in ipsis Dei filiis certitudinem electionis suæ non adeo semper firmam & continuam manere, quin subinde per tentationes concutiatur, ac ad tempus supprimatur, adeo ut non solum certitudinis gradus minuatur, sed & ipsa electioquoad electorum sensum & apprehensionem, videatur incerta & euanida.

Fatemur denique electos justificatos, cum in gravia peccata incidant, iisdemque adhæreant, non modo hoc electionis suæ præsenti gustu privari, sed etiam magnam concipere formidinem contrarii, nempe ire divinæ, vindicisque justitiæ. Et merito; cum Spiritus Sanctus non dignetur hanc cælestem & suavem solatii Mannam communicare conscientiæ contaminatæ, ac in sordibus suis adhuc volutanti, sed solummodo animæ purgatiori, ac fidei, pœnitentiæ, sanctitatisque studia exercenti: Animos autem fidelium experrectos, ac è sordibus resurgentes putamus denuo refici à Deo, ac subinde suavi vitæ æternæ, ante jacta mundi fundamenta illis præparatæ, ac debito tempore infallibiliter conferendæ, sensu recreari, Sed de his aptius in 5. Articulo.

Clemens Alexandr. Stromat. *Vir fidelis per fidem accepit, id quod est incertum aliis. & κρατεῖ τῆς ἐπαγγελίας, ipso promisso potitur.*

Tertull. ad Marc. lib. 5. *Vt certum esset nos esse filios Dei, misit spiritum suum in corda nostra clamantem, Abba Pater.*

Bernard. Epist. 107. *Iustus quis est, nisi, qui amanti se Deo vicem rependit amoris?*

ris? quod non fit, nisi revelante Spiritu per fidem homini æternum Dei propositum super sua salute futura: quæ sane revelatio non est aliud, quam infusio gratiæ Spiritualis, per quam dum facta carnis mortificantur, homo ad regnum præparatur, quod caro & sanguis non possidet, simul accipiens in uno Spiritu & unde se præsumat amatum, & unde redamet, ne gratis amatus sit. (i. e. frustra.)

THESIS VII.

P*Arvulorum ante usum rationis morientium, nullam esse electionem.*

DAto uno heterodoxo, cumulantur alia. Hoc scilicet ex eo emergit, quod in omni electione fidem, cui superfundetur, prævisam requirant: quæ certe in infantibus prævideri nequit. Nos autem contra demonstramus hæc esse ἀδόξοxα.

Quorum datur in tempore introductio in vitam æternam, eorum procul dubio ante tempora secularia fuit electio ad vitam æternam. Alioqui numerus glorificatorum excederet numerum prædestinatorum. Atqui illud reciproce & adæquate ponendum, *Quos prædestinavit, hos glorificavit*: Hos nempe, & non alios, ut habet August. de Præd. Sanctor. cap. 27.

Scriptura supponit, aliquorum parvulorum nomina *scripta esse in libro vitæ*, eosque sistendos coram tribunali Dei. Apoc. 20. 12. ac admittendos in novam Hierusalem. Apoc. 21. 27. Item, Luc. 18. 16. *Talium est regnum cælorum*. Porro qui ex mera gratia admittuntur in regnum cœlorum, illi gratuito beneplacito fuerunt ante electi ad regnum cœlorum. At quotquot ex infantibus cœlum

ingrediuntur, illis vita æterna charisma est per Iesum Christum, Rom. 6. 23. Ergo ad illud electi fuerunt in Christo.

Sin hic sit hujus Theseos sensus, Non esse electionem infantium, hoc est, inter infantes unius præ alio, quasi omnes promiscuè salventur, certe nec ullis fundamentis nititur ipsa hypothesis; nec ea concessa, inde Thesis prædicta consequetur. Nam ad rationem electionis divinæ sive ponendam seu tollendam, circunstantia ætatis est quiddam impertinēs, & nihil prorsus operatur: Fac igitur omnes infantes servari, ne uno quidem præterito, tamen, quia electio & præteritio respicit massam, non ætatem, licet non è numero infantium, tamen è communi massa hominum peccatorum segregati sunt: quod ad electionis rationem constituendam sufficit.

Prosp. de Liber. Arbitr. *Effuderunt se divitiæ bonitatis Dei in ipsa quorundam primordia parvulorum, in quibus nec præcedens nec futura eligitur devotio.*

Prosper Ep. ad August. *Parvuli nullas adhuc habentes voluntates, nullas proprias actiones, non sine Dei judicio secernuntur: alii assumuntur hæredes, & alii transeunt debitores.*

Aug. de bono Persev. cap. 11. *Parvulis quibus vult, etiam non volentibus neque currentibus subvenit, quos ante constitutionem mundi elegit in Christo.*

THESIS VIII.

Bene placitum Dei, quo ex multis conditionibus possibilibus, statuit solam fidem eligere, & acceptare in conditionem communicandæ salutis, esse illud solum, vel præcipuum bene placitum de quo Scriptura loquitur; & ex quo personæ singulares eliguntur.

Non

NOn negamus esse ejusmodi bene placitum Dei in Evangelio patefactum, quo statuit fidem eligere in conditionem conferendæ salutis: id est quo actualem salutis adeptionem, saltem respectu adultorum, ex fidei præcedentis conditione suspensam esse voluit. Atque hic lætus est ille, salutarisque nuncius, universis gentibus nomine Christi promulgandus. Sed hoc non est Decretum ipsum Electionis appropriatè sumptum, ac tantopere celebratum ab apostolo. Nam illud decretum est practicum, particulares personas ordinans ad salutem; non res, vel rerum connexionem in ordine ad salutem disponens; & ad ipsas creaturas terminatur, non ad qualitates. Ephes. 1. 4. *Elegit nos*, *scilicet* homines. Rom. 8. *Quos prædestinavit. nempe* homines. Matth. 20. *Pauci electi. nempe* homines; At qualitas ipsa fidei hoc sensu non electa dicitur, sed electis præscripta & donata, ac ab æterno præparata. Nam est una ex primariis *spiritualibus benedictionibus*, quas universas in Christo electi accipiunt. Eph. 1.

Postremo, non recte affirmatur ex hoc beneplacito, quo fides sola statuitur in conditionem communicandę salutis, eligi homines singulares. Nam, elegi, est, præteritis aliis, ad vitam æternam destinari. At in prædicto decreto nulla singularis persona eligitur, nulla præteritur; sed omnes pari eademque conditione ad salutem ex æquo vocantur & designantur.

In sua, quæ falli mutarique non potest, præscientia, futura opera disponere, id omnino, nec aliud quicquam, est prædestinare. August. de bono Persev. Cap. 16.

II. DE REPROBATIONE.

THESIS ORTHODOXA. I.

Reprobatio proprie dicta, seu non-electio, est æternum Dei decretum, quo statuit, pro liberrima sua voluntate, quarundam personarum in Adamo lapsarum, non usque eo misereri, ut eas per Christum efficaciter eripiat è statu miseriæ, & infallibiliter ad beatitudinem perducat.

Reprobationis actus proprios, qua Electioni opponitur, non alios esse putamus, quam negationem ejusdem gloriæ, ejusdemque gratiæ, quæ in electione filiis Dei præparantur. Præparantur autem illis in decreto electionis gloria, & gratia efficax: & ea intẽtione, ut sit efficax: id est, ut ad dictam gloriam per talem gratiam infallibiliter perveniant. Hujusmodi gratiam & gloriam reprobatis præparari negamus.

Hanc non-electionem in liberrima Dei voluntate fundari dicimus, Rom. 9. 11. *Vt propositum Dei secundum electionem maneret, non ex operibus, sed ex vocante, dictum est, Iacobum dilexi, Esau autem odio habui:* id est non ita dilexi, ut per gratiam ad gloriam certo perducerem. Item vers. 15. &c. *Miserebor, cujus miserebor.* &c. *Cujus vult miseretur, & quem vult, indurat.* Et vers. 21. *An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam?* Ioh. 10. 26. *vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis.*

Porro gloria cœlestis nemini debetur, sed est

χάρισμα τοῦ Θεοῦ. Rom. 6. 23. *donum gratuitum Dei.* Ergo Deus pro liberrima sua voluntate potest, quem vult, eligere ad gloriam, &, quem vult, non eligere, seu præterire; idque sine omni injustitiæ, aut inclementiæ aspersione, cum in gratuitis conferendis nullus supersit locus injustitiæ; nec ulla inclementia sit, nedum crudelitas, negare alicui, quod illi nullo modo debeatur; præsertim ubi maximum in persona oblata reperitur demeritum, quod non modo beneficia gratuita non expectat, sed supplicia flagitat justissima: qualis est totus humani generis status Deo electuro vel relicturo repræsentatus. Quod autem hic de gloriæ donatione dictum; idem plane de gratiæ efficacis indulgentia dicendum.

Ecce misericordia, & judicum: misericordia in electione, judicium in eos, qui excæcati sunt. *August. de prad. Sanctor. cap. 6.*

Qui non pertinent ad certissimum & felicissimum numerum Prædestinatorum, dimittuntur libero arbitrio. *de Corrept. & gratia cap. 13.*

Qui Dei altiore judicio à perditionis massa non sunt gratiâ Prædestinationis discreti, ipsis non adhibentur dicta divina vel facta, per quæ possent credere, si audirent talia, vel viderent. *de Bono persev. cap. 14.*

THESIS II.

HÆc non-electio, sive præteritio, non præsupponit in homine præterito aliquam qualitatem vel conditionem aliam, quam quæ in electo reperta est, & quæ toti massæ corruptæ sit communis.

DEus ex misericordia eligens, invenit electum in massa corrupta, eadem miseria obrutum, qua cæ-

teri, & ex sua præsenti conditione morti obnoxium. Rom. 9. 15. *Miserebor cujus miserebor.* Et vers. 23. *Vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam.* Versu autem 22. de reprobatis. *Volens Deus ostendere iram suam, & notam facere potentiam suam.* Ita objectis æqualibus propositis, Deus, cur quosdam liberarit, non omnes, cur hos potius, quam illos, rationem non petit ex ulla ipsorum inter se disparitate, sed tantum ex liberrimo suo beneplacito de manifestanda hinc ditissima gloria, illinc justissima ira sua, cum facit hos, quales non erant, vasa misericordiæ, illos, quales in proximo erant, vasa iræ. Ejus rei typus extat, Ezechiel. 16. ubi impuritas omnium naturalis describitur. vers. 4. Et Dei seligentis benignitas. vers. 6. *Cum esses in sanguine tuo dixi tibi, vive, dixi, inquam, tibi:* reliquis nempe relictis in impuritate sua.

August. de Bono Persev. cap. 8. *Qui liberatur, gratiam diligat, qui non liberatur, debitum agnoscat.*

Aug. contr. Iulianum, Lib. 5. cap. 5. *Quamvis omnes ex eadem massa perditionis & damnationis secundum duritiem cordis sui, quantum ad ipsos pertinet, thesaurizent sibi iram; Deus tamen inde alios per misericordem bonitatem adducit ad pœnitentiam, alios secundum justum judicium non adducit.*

Prosp. de Vocat. gent. Lib. 1. cap. 17. *Ex nequissimis in ipso vitæ exitu gratia invenit quos adoptet, cum multi qui minus nocentes videantur, doni hujus alieni sint.*

THESIS III.

QVando Deus salutiferum Evangelium quibusdam concedit nationibus, non hoc facit ex consideratione specialis alicujus dignitatis

tis

tis in iisdem. Quando negat hoc beneficium aliis, est semper in illis concomitans indignitas, quibus negatur. Mera tamen voluntas Dei causa est, cur nolit hisce eam misericordiam exhibere, quam aliis non minus indignis pro suo beneplacito exhibuit.

DEut. 9.4. Ne dicas in corde tuo, *Propter justitiam meam introduxit me Dominus, ut terram hanc possiderem, cum propter impietates suas istæ deletæ sint nationes, &c.* vers. 5. *Et ut compleret verbum suum Dominus, quod sub juramento pollicitus est Patribus tuis.*

Pari ratione semper invenit Deus ubique cur Evangelium non det prædicandum, vel datum auferat. Quibus autem indulget, non propter ipsorum justitiam, vel minorem, quam alibi reperiatur, improbitatem, id largitur quasi ex congruo, sed propter beneplacitum suum, & libertatem spiritus, qui spirat ubi vult, & qua diu vult.

Si hoc voluntatum meritis voluerimus asscribere, ut malos neglexisse gratia, bonos autem elegisse videatur, resistet nobis innumerabilium causa populorum, quibus per tot sæcula cælestis doctrinæ anunciatio non coruscavit. Nec meliores fuisse eorum posteros possumus dicere, quibus Scriptum est, Gentium populus, qui sedebat in tenebris, lucem vidit magnam. Prosp. de vocat. gent. Lib. 2. cap. 15.

THESIS IV.

EOrum quibus illuxit Evangelium, nonnulli, etsi multis gratiæ donis imbuantur, libere tamen simulque infallibiliter in ea peccata, per-

mit-

mittente Deo, incidunt, in quibus derelicti, atque in eisdem ad mortem perseverantes justæ damnationi se reddunt obnoxios.

HOs, etsi non Electos, percipere tamen multa gratiæ divinæ effecta, non negamus. Qualia sunt, quæ commemorantur, Heb. 6. 4. *Illuminatio, gustus doni cælestis, Verbi, & virtutum futuri sæculi.* Quæ omnia vertũt sibi in gravius exitium; suo scilicet arbitrio relicti, & secundum Decretum electionis in Christo minime fundati. Rõ. 11. 7. *Electio consequuta est, reliqui occalluerunt.*

Prosp. ad cap. Gall. Resp. 2.

Qui recidit à Christo, & alienus à gratia finit hanc vitam, propter postrema crimina morte afficietur. Quod quia Dei præscientiam nec latuit nec fefellit, sine dubio talem nunquam elegit, nunquam prædestinavit, & periturum, nunquam ab æterna morte discrevit.

Aug. de cor. & grat. 13.

Aliqui gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt, nec perseverant; deserunt, & deseruntur: dimissi enim sunt libero arbitrio.

THESIS V.

DEus neminem damnat, aut damnationi destinat, nisi ex consideratione peccati.

DEus bona gratiæ dispensat pro liberrima sua voluntate. Matth. 20. 15. *Annon licet mihi facere, quod lubet, de meo?* mala tamen pœnæ non decernit, nisi pro hominum prævio demerito, Rom. 3. 9. *Iudæi & Græci omnes sub peccato sunt. vers.* 19. *ut omne os obstruatur, & obnoxius fiat totus mundus Deo.* Rom. 2. 9. *Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum.*

Porro

Porro damnatio est actus justitiæ punitivæ. Culpam igitur præcedentem supponit.

Non-prædestinatus perit infidelitate voluntaria, non coacta. Prosp. ad Gal. sent. 14.

Non casus ruentium, nec malignitatem iniquorum, neque cupiditates peccantium prædestinatio Dei aut excitavit, aut suasit, aut impulit, sed prædestinavit judicium suum, quo unicuique retributurus est prout gessit. Idem Resp. 10

THESES HETERODOXÆ.

THESIS I.

DEcretum, quo Deus ab æterno, & irrevocabiliter statuit, ex lapso genere humano non nisi impœnitentes & incredulos, in peccato & sub ira Dei relinquere, tanquam a Christo alienos, esse totum & integrum decretum Reprobationis.

NEgatur, ob rationes allatas contra Thesin primam heterodoxam de Electione. Hoc etiam decreto non continetur specialis Dei voluntas non miserendi cujus vult, in qua decretum Reprobationis, quatenus opponitur electioni, formaliter continetur. Adde, quod stante hoc decreto, fieri possit, ut nemo prætereatur, sed omnino omnes ad vitam æternam eligantur, & perducantur.

THESIS II.

REprobationem à salute, non esse unicam; sed aliam indefinitam, vel generalem; aliam, defini-

definitam, seu singularem. Esseque hanc vel incompletam, revocabilem, mutabilem, vel completam, irrevocabilem, immutabilem.

REprobatio, quæ est electionis negatio, ponit immutabilem Dei voluntatem de non-miseratione talis personæ præteritæ, quoad ipsam donationem vitæ æternæ. Hæc autem Dei voluntas non admittit mutabilitatem ullam. Isai. 46. 10. *Consilium meum stabit.* Malach. 3. 6. *Ego Deus, non mutor.* Vide etiam quæ supra diximus ad Thesin. 4. orthodoxam & 4. heterodoxam de Electione.

Prosp. de vocat. gent. lib. 2. c. 33. *Omnes adoptionis filii, priusquam mundus conderetur, electi fuerunt; in qua electione quicquid hominum in Christo præcognitum non est, nulla eidem ratione sociabitur.*

THESIS III.

NEminem post lapsum mera Dei voluntate præteritum esse; sed reprobationem omnem singularium personarum factam esse secundum considerationem antecedaneæ infidelitatis, & in eadem perseverantiæ finalis.

DEum ab omni æternitate præscire præteritos, ut morituros in sua infidelitate, certum est. Sed hanc prævisam infidelitatem, esse causam non electionis falsum est: quia omnes ad unum homines prævidentur, ut perseveraturi in infidelitate, qui ad perseverantē fidem non eliguntur. Et nemo prævidetur in infidelitate certo moriturus, nisi quem Deus in destinatione

efficacis gratiæ, decreto antecedaneo præterivit. Iohā. 10. 16. *Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis*. 1. Iohan. 2. 19. *Si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum*. Apostolus præteritionem, seu non-electionem, arcessit à mera Dei voluntate. Vt constat ex locis citatis ad 1. Thesin Orthodoxam de Reprobatione, & ad Thesin 2. heterodoxam de Electione.

Denique si ponamus, neminem reprobari, nisi ob prævisam impoenitentiam & incredulitatem finalem, nihil esset mysterii in decreto Reprobationis, nihil ἀνεξερεύνητον & imperverstigabile. Contra illud Apostoli Rom. 11. 33. *O altitudo!* &c. Et illud Rom. 9. 20. *Quis es tu, ô homo, qui ex adverso respondes Deo?*

Scimus gratiam non omnibus hominibus dari, & quibus datur, non solum secundum merita operum non dari, sed nec secundum merita voluntatis eorum quibus datur. *Aug. Epist. 107.*

Multi non salvantur: Non quod ipsi nolint, sed quia Deus non vult. (Nempe per collationem gratiæ specialis, sive efficacis.) *Idem.*

THESIS IV.

NEminem, nisi in ipso mortis articulo, considerari a Deo, ut reprobatum, præteritum seu non-electum.

MAnifestè falsa. Quia huius præteritionis consequentia ostenduntur erga præteritos etiā in hac vita. Qualia sunt, quæ in sacris literis occurrunt: Non vocari secundū propositum: permitti homines in suis viis ambulare; corda dura non emolliri. Quibuscum Deus hoc modo agit, illos considerat, ut prius præteritos, seu non-electos. Rom. 9. *Deus Esau odio habuit*

 antequam

antequam quicquam boni vel mali fecisset. Quem vult, indurat. Matth. 13. *Aliquibus non est datum nosse mysteria regni cælorum.*

EORVNDEM SENTENTIA,

DE ARTICVLO SECVNDO.

PROPOSITIO I.

X speciali amore & intentione tum Dei Patris, tum Christi, mortuus est Christus pro electis, ut illis remissionem peccatorum & salutem æternam reipsa obtineret, & infallibiliter conferret.

PRima Propositio asserit, electos infallibiliter habituros remissionem peccatorum & vitam æternam ex morte Christi, idque ex speciali amore & intentione Patris & Christi. Probatur hoc ex ijs Scripturis, quæ virtutem Mortis Christi, quoad electos demonstrant. Iohan. 11.51. *quod Iesus moriturus erat pro gente, & non tantum pro gente, sed ut Filios Dei, qui dispersi erant, congregaret in unum.* Ephes. 5. 25. *Christus dilexit Ecclesiã, & semetipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, &c.* quibus verbis intentio Christi sese offerentis exponitur, quoad infallibilem salutis collationem.

THESIS

THESIS. II.

EX hoc eodem amore, per & propter meritum & intercesſionem Chriſti, dantur iiſdem Electis fides & perſeverantia, cæteraque omnia, per quæ conditio fœderis impletur, & beneficium promiſſum, id eſt, vita æterna, infallibiliter obtinetur.

HÆc propoſitio aſſerit, ex morte & intercesſione Chriſti, manare ad electos ea gratiæ dona, per quæ efficaciter perducantur ad vitam æternam, Rom. 8.32.33.34. *Qui etiam proprio Filio non pepercit, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit? &c.* Heb. 8. 10. *Dabo leges meas in mentem eorum, & in corde eorum ſuperſcribam eas.* Nam gratia illa quæ datur electis propter mortem Chriſti, eſt gratia redemptionis efficacis: gratiam autem redemptionis intelligimus, non qua poſſunt homines redimi ſi velint, ſed qua miſericorditer revera redimuntur, quia Deus vult.

THESIS. III.

DEus lapſi generis humani miſeratus, miſit Filium ſuum, qui ſeipſum dedit pretium Redemptionis, pro peccatis totius mundi.

IN hac Chriſti oblatione duo conſideramus, Modum vocandi homines ad actualem participatio-

nem huius hoſtiæ, & fructum ex eadem hoſtia ad homines diverſimode redundantem.

Ad modum quod attinet, nemo mortalium eſt, qui non poſſit vere & ſerio per Miniſtros Evangelii vocari, ad participationem remiſſionis peccatorum, & vitæ æternæ per hanc mortem Chriſti, Actor. 13.38.39. *Notum ſit vobis renuntiari remiſsionem peccatorum per Chriſtum, &c.* Ioh. 3.17. *Qui non credit: condemnatus eſt, quia non credidit in Filium Dei.* Evangelio autem nihil falſum aut ſimulatum ſubeſt, ſed quidquid in eo per Miniſtros offertur aut promittitur hominibus, id eodem modo ab autore Evangelii offertur & promittitur ijſdem.

Ad fructum quod attinet, ex Morte Chriſti, in qua continetur infinitus theſaurus meritorum & benedictionum ſpiritualium, fructus actualis ad homines redundat eo modo, & ea menſura, ijſque medijs, quibus viſum eſt ipſi Deo. Viſum autem eſt Deo, etiam poſt acceptatam hoſtiam, non aliter remiſſionem peccatorum & vitam æternam cuivis actu conferri, quam per fidem in eundem Redemptorem. Atque hic ſe aperit æternum illud & arcanum decretum Electionis, quando illud pretium quod ſolutum eſt pro omnibus, & quod omnibus credentibus certo proficiet ad vitam æternam, non proficit tamen omnibus, quia non omnibus datur, ut hanc gratuiti fœderis conditionem impleant. Sic ergo Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, ut omnes & ſinguli, mediante fide, poſſint virtute ἀντιλύτρου, hujus remiſſionem peccatorum & vitam æternam conſequi. Sic pro electis mortuus eſt, ut ex merito mortis ejus ſecundũ æternum Dei beneplacitum ſpecialiter illis deſtinato, & fidem infallibiliter

liter obtineant, & vitam æternam.

THESIS IV.

IN hoc merito Mortis Christi fundatur vniuersale promissum Euangelicum, juxta quod omnes in Christum credentes, remissionem peccatorum & vitam æternam reipsa consequantur.

PRomissum hoc esse vniuersale & in Christi Morte fundatum, constat ex Actor. 10.43. *Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum.* Et Rom. 3.24.45. *Quem proposuit Deus propitiatorium per fidem in sanguine ipsius.* Quamvis igitur hoc promissum non promulgetur omnibus quolibet loco & tempore, tamen ejusmodi est, ut possit omnibus & singulis vere annuntiari. Natura siquidem promissionis se extendit perpetuo ad humanum genus, quamvis promissionis notitia juxta Dei specialem providentiam, modo his, modo illis gentibus contingat. Marc. 16.15. *Abite in mundum universum, & prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, &c.*

THESIS V.

IN Ecclesia, ubi juxta promissum hoc Evangelij salus omnibus offertur, ea est administratio gratiæ, quæ sufficit ad convincendos omnes impœnitentes & incredulos, quòd sua culpa voluntaria, & vel neglectu, vel contemptu Evangelij, perierint,

rierint, & oblatum beneficium amiserint.

CHristus sua Morte non tantum Evangelicum fœdus fundavit, sed insuper impetravit a Patre, ut ubicunque annunciatum fuerit illud fœdus, una etiam ordinarie ea mensura gratiæ supernaturalis administretur, quæ sufficiat ad convincendos omnes impœnitentes & incredulos contemptus, vel saltem neglectus, ob non impletam conditionem. Hic duo breviter expedienda:

Quorum:
1. Supponitur, aliquam mensuram gratiæ ordinarie in Ministerio Evangelij administrari.
2. Ponitur, illam gratiam sufficere ad convincendos omnes impœnitentes & incredulos vel contemptus, vel saltem neglectus.

Primum patet ex Scripturis, Esai. 59. ult. *Hoc est fœdus meum cum ijs, dicit Dominus, Spiritus meus qui est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de corde tuo amodo & usque in sempiternum.* Hinc patet, verbum & Spiritum individuo nexu, ex promissione Dei, in ministerio Uerbi coniungi. Hinc Ministri Novi Testamenti, dicuntur Ministri, non literæ, sed Spiritus, non literæ occidentis, sed Spiritus vivificantis, 2. Corint. 3. 6. Et Ministerium Evangelii dicitur διακονία τοῦ πνεύματος, ibid. vers. 8. Hinc Evangelium dicitur χάρις σωτήριος, gratia salutifera, Tit. 2. 11. Et λόγος καταλλαγῆς, sermo reconciliationis. 2. Corint. 5. 19. Luc. 10. 9. 11. Christus cum mitteret 70. Discipulos, ut Evangelium prædicarent, jussit illis, ut populis, quibus illud annunciarent, dicerent, *Appropinquavit vobis regnum cælo-*

rum;

rum; utique quod gratia aliqua ſupernaturalis illis administrata eſſet, quibus Evangelium annuntiatum eſt.

Non omnes vocari ad gratiam, quibus omnibus Evangelium prædicatur, non rectè dicitur, etiamſi ſint, qui Evangelio non obaudiant. Alterum probatur ex Ioh. 15. 22. *Si non veniſſem, & loquutus eſſem ijs, peccatum non haberent, nunc autem non habent, quod prætexant peccato ſuo.* Ex hoc loco conſtat, Chriſtum, proponendo Evangelium, etiam illam gratiam internam adminiſtraſſe, quæ hactenus ſufficiebat, ut ex eo quòd non acceptarent vel reijcerent Evangelium, juſtè coargui poſſint infidelitatis poſitivæ. Ioh 3. 19. *Hoc eſt judicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem.* Iuſtè damnantur homines ob lucem Evangelij repudiatam. Proſp. ad Cap. Gal. Reſp. ad obiect. 4.

Hebr. 2. 3. *Quomodo nos effugiemus, ſi tantam neglexerimus ſalutem?* Ob neglectam ſalutem in Evangelio oblatam, juſtæ pœnæ obnoxij reddimur. Ergo ſalus in Evangelio offertur.

Hebr. 4. 12. *Vivus eſt ſermo Dei, & efficax, & penetrantior quovis gladio ancipiti, & pertingit uſque ad diviſionem animæ ſimul ac Spiritus, compagumque, & medullarum, & dijudicat cogitationes, & conceptus cordis.* Hinc manifeſtum evadit, talem eſſe vim & efficaciam verbi, ut in ima uſque animi penetralia ſeſe inſinuet, ut, quemadmodum vere credentes plane vivificet, ita contumacibus lethale vulnus certo infligat.

Denique Scriptura acerbiſſimas pœnas interminatur, non recipientibus, negligentibus, ſpernentibus præconium Evangelii, Matth. 10. 15. *Quicunque non audierit ſermones veſtros tolerabilius erit terræ Sodomorum.* Heb. 6. 4. *Impoſſibile eſt eos, qui ſemel fuerant illuminati, guſtaveruntque bonum Dei Verbum, &c. Terra*

enim bibens imbrem, proferens autem ſpinas, maledictioni proxima eſt.

THESIS VI.

NOn obſtante hoc pacto univerſali de ſalvandis credentibus, Deus nullo pacto aut promiſſo tenetur, Evangelium aut gratiam ſalutiferam omnibus & ſingulis communicare. Cur autem hiſce conferat, præteritis alijs, pendet ex miſericordia & libertate divina.

CHriſtus non alia ratione firmavit hoc pactum, quàm ut hujus pacti communicatio in libera & plenaria Patris poteſtate maneret. Deus autem dando unum beneficium, non aſtringitur ad novi beneficij donationem. Matth. 20.15. *An non licet mihi, quod volo, de meo facere?*

Tale pactum, aut promiſſum non occurrit in Scripturis. Promiſit Deus in V. T. ut præconium Evangelij gentibus communicaretur. In N. Teſt. ſublata eſt maceries, & Apoſtolis mandatum eſt. Marc. 16. 15. *Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium omni creaturæ.* Sed nuſquam promiſed, ut univerſaliter in mundo, uno eodemque tempore aliquando prædicetur. Quin, ut rectè Proſper; *eo ipſo tempore, quo ad omnes gentes prædicatio Evangelij mittebatur, quædam loca Apoſtolus adire prohibebatur ab eo, qui vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Multis utique in illa retardatis atque averſis, Evangelii mora, ſine agnitione veritatis & ſine regenerationis conſecratione morituris. Dicat Scriptura quod*

Epiſt. ad Ruff. de vocat. Gent. lib. 2. cap. 3.

Act. 16. 6.7.

 geſtum

gestum est; Transeuntes autem(inquit) *Phrygiam, & Galatiæ regionem, vetiti sunt à Spiritu Sancto loqui verbum in Asia. Cum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam, & non permisit illis Spiritus.* Hæc Prosper.

Porro aperte constat, non obstante hoc pacto universali, quod in V. etiam Test. obtinuit, Deum huius notitiam Gentibus non revelasse. Psal, 147. 8. *Verbum suum denunciat Iacobo: Non fecit taliter omni nationi; ideoque iura ista non noverunt.* Actor. 14. 16. *Deus præteritis ætatibus sivit omnes gentes ambulare in vijs suis.* Quid quod nostris temporibus, vix sexta pars orbis habitabilis Christo nomen dederit? Quod si de facto Deus Evangelii præconium omnibus & singulis annunciare nunquam dignatus sit, utique nec ad hoc tenetur. Facit enim quicquid tenetur facere. Idem sane pronunciandum est de gratia salutifera. Nullibi in S. Literis mentio occurrit promissionis, qua Deus sese obstrinxit, ad gratiam illam omnibus & singulis communicandam. Imo Scriptura meminit Dei in miserendo libertatis. Rom. 9, 15. *Cujus vult, miseretur;* non obstante hoc pacto in sanguine Christi fundato, Ac quanquam Deus multis externis beneficiis afficiat omnes homines, etiam ingratissimos, qui extra pomoeria Ecclesiæ degunt; & beneficijs salutaribus egeant omnes, utpote peccatores; nemini tamen ad illa, vel ista danda obligatur.

Denique, ex Sacris Literis evincitur, nonnullos judicari & damnari ob peccata contra solam legem Naturæ commissa, Rom. 2. 14, 15. ut qui excusantur ob non impletam legem fidei ignorantia plane invincibili, quæ excusatio locum habere nequit, ubi Deus promulgat legem, & homines obedire tenentur.

THESES HETERODOXÆ,

QVAS REIICIMVS.

P*Rima: Posita Christi Morte, non esse aliam Dei intentionem de ullis particularibus personis salvandis, nisi conditionatam, & ex contingenti fidei humanæ actu suspensam.*

1. THeses illæ, rationesque de primo Articulo præmissæ, in quibus certarum personarum electio stabilitur, ac incompleta electio refellitur; item, ubi salutis media certa ex electionis decreto manantia statuuntur, denique in hoc secundo Articulo Theses prima, & secunda:, in quibus probatur, Christum ea intentione mortuum, ut electis beneficia specialia conferret, huic Antithesi refutandæ firmamenta subministrant.

2. Rationes omnes Theologicæ, ex Scripturis, Fideique analogia petitæ, quibus Christi incarnatio, humiliatio, vel exaltatio probatur vel confirmatur, eo spectant, ut demonstretur divina expressa intentio de fructuoso hujus tanti mysterii effectu, non conditionaliter producendo (nempe si homines, cũ æque nolle possint, velint, ut hic fructus inde enascatur) sed infrustrabiliter efficiendo, potentia divina id operante.

Præterea, domus Dei ex hominibus construenda non sat habet firmitatis, si ab hominibus construatur. Ipsâ Dei manu erigenda est hæc fabrica, Matth. 16.18 *Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*. 1. Cor. 3. 9. *Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis*. Ephes. 2. 20.

Superstructi super fundamentum Apostolorum , & Prophetarum, Christo existente summo angulari lapide: in quo omnis ædificatio constructa crescit ; in quo & vos coædificamini, &c. Ephes. 4. 16. *ex quo totum corpus compactũ & connexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem, &c.* Ergo sibi ædificans Ecclesiam Deus, sua manu lapides parat, dedolat, coagmentat; non autem expectat, ut ipsi se contingenter aptent, ac fundamento applicent.

3. Eâdem specialis decreti certitudine præstituitur à Deo salus Ecclesiæ per Christum efficaciter consũmanda, qua Christus ipse mittitur. Eadem Dei vox, quæ Christum exhibendũm primo promiserat, simul eiusdem effectum inconditionatum promisso absoluto obsignat, Gen. 3. 15. *semen mulieris conteret caput serpentis.* At Serpens non conteritur nisi per aliquorum certissimam liberationem ex captivitate Satanæ, & translationem in Regnum Filii Dei, Esai. 53. 10. *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum.* Heb. 2. 13. *Ecce ego, & Filij, quos mihi dedit Deus.* Ergo decretum Dei, de longævo semine in Christi familiam adoptando, inseparabiliter annectitur Decreto de anima Christi pro peccatis ponenda. Et, Christo sese in victimam offerenti, dantur Filii, non a seipsis, sed à Deo, qui nempe ipsis dedit Christum.

4. Si fructus Christi Passionis sit tantum conditionatus, tum non certius est beneficium ex secundo Adamo, quam fuisset ex primo. Hinc enim proposita salus sub conditione (*hoc fac, & vives*) quam conditionem ut posset præstare si vellet, auxilium est ei à Deo præstitum, non autem ut actu ipso infallibiliter præstaret. In Novo autem Fœdere, gratia Christi morte impetrata, non modo nobis salus oblata sub conditione

(*crede, & ſalvus eris*) ſed, ut actu ipſo credamus, Deus efficit per Spiritum ſuum. Hebr.8.6. *Melioris Teſtamenti mediator eſt, quod in melioribus repromiſsionibus ſancitum eſt.* Quænam autem ſit illa promiſſio, conſtat verſ. 10. *Dabo leges meas in mentem eorum, & in corde eorum ſuperſcribam eas.*

THESIS II. HETERODOXA.

PRoprium & integrum finem Mortis Chriſti fuiſſe, ut Deo Patri acquireret jus & poteſtatem ſervandi homines, quibus vellet conditionibus.

1. SI nil aliud nobis acquiſitum ex Morte Chriſti, quam ut aditus pateat ad novum quodlibet fœdus cum genere humano percutiendum, tum non ſumus liberati à jugo legis; quia adhuc liberum erit Deo Patri, etiam poſt perſolutam acceptatamque hanc victimam, legis præſtandæ conditionem denuo nobis imponere. At Chriſtus ad tollendam legis maledictionem pro nobis, hoc eſt, noſtra vice, ſemel factus eſt κατάρα. Gal.3.13. Nos itaq; non poſſumus ratione legis non præſtitæ fieri denuo legis rei, & δὶς ὑπερκατάρατοι.

2. Chriſtus morte ſua nobis promeritus eſt ipſam perſonarum noſtrarum reconciliationem cum Deo, gratiamque nobis reipſa communicandam. Ioh. 1.16. *De plenitudine ejus omnes accepimus.* Alioqui ſecundus Adam, Dominus de cœlo, minus profuiſſet ſuis, quam ſuis obfuit primus Adam, de terra terreſtris; Et quoad imputationem, Si Chriſtus pro nobis pœnas non ſubierit; Et quoad transfuſionem, Si a Chriſto ca-

pit

pite nulla tradux gratia in membra derivetur.

THESIS III. HETERODOXA.

CHristi mortem impetrasse omnibus hominibus restitutionem in statum gratiæ & salutis.

RAtio 1. Salus est res promissa in Novo Fœdere, nec promittitur nisi sub conditione Fidei (quicunque credit, salvabitur) cum itaque non omnes homines fidem habent in Christo, sub cujus sola conditione salus promittitur, certum est, Mortem Christi, non omnibus, sed solis fidelibus impetrasse restitutionem in statum gratiæ, & salutis: quod abunde probat illud Apostoli, Rom.5.1. *Iustificati igitur pacem habemus cum Deo.* Per (pacem) illic intelligimus, nostri, qui prius Deo inimici eramus, cum Deo reconciliationem, & restitutionem in sinum gratiæ: Idemque, apertè evincunt omnia illa loca, quæ probant, Nos sola fide in Christum justificari, seu haberi pro justis à Deo. Rom.3,4. Gal.2,16.

Ratio 2, Extra fidem in Christum, manet homo in condemnatione. Ioh.3.18. *Non videbit vitam, sed ira Dei manet super illum.* Ioh.3,36. Qui autem restituti sunt in sinum gratiæ, ij singuli remissionem peccatorum habent, quæ homines beatos facit, Psal. 32. Nec manent in condemnatione, neque super ipsis manet ira Dei. Qui igitur fide carent, ij per mortem Christi, in statum gratiæ & salutis non restituuntur; cum per nomen Christi nemo remissionem peccatorum consequatur, nisi qui in ipsum credat. Actor.10.43.

Ratio

Ratio 3. Si omnibus Christi mors impetravit restitutionem, tum restituti sunt, vel cum ab æterno destinatus esset in mortem, quod est falsum; sic enim nemo nasceretur Filius iræ, nec peccatum originis quicquam hominibus obesset, quod ex hac sententia fuit illis ab æterno remissum: nec opus esset infantibus, aut aliis, lavacro regenerationis, quod est contra assertionem Christi, Ioh. 3. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum Dei*: vel restituti sunt in primorum parentum persona, cum promulgaretur promissio de semine mulieris, quod est falsum: ipsi enim protoplastæ non sunt restituti in statū gratiæ, nisi per fidem in Christum; ac proinde nec eorum posteri. Non omnes ergo, sive fideles, sive infideles: vel cum Christus ipse in cruce mortem oppeteret: quod est falsum. Sic enim nemo ante illud momentum esset restitutus, quod nemo concedit; neq; omnes ab illo tempore sunt restituti, quia procul dubio adversus quosdam Christi accusatores, condemnatores, crucifixores, derisores ira Dei isthoc eodem momento, & postea flagraverit.

EORVN.

EORVNDEM SENTENTIA, DE III. & IV. ARTICVLIS.

Primo de viribus arbitrij in homine lapso.

THESIS NOSTRA I.

VOluntas hominis lapsi nudata est donis supernaturalibus, & salutaribus; quibus in innocentiæ statu dotata fuit: ac proinde ad actus spirituales nihil jam valet absque viribus gratiæ.

FVisse donis eximiis dotatam, inde constat, quia homo factus est ad imaginem Dei. Imago autem Dei in principe animi facultate procul dubio principem locum obtinuit. Qualia vero hæc dona fuerint, quibus in creatione ornata est voluntas humana, patet ex ijs, quæ in hujus imaginis redintegratione restituuntur, Ephes.4.24. *Induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia, & sanctitate veritatis.* Hanc insuper justitiam, sanctimoniam & rectitudinem voluntatis per lapsum esse amissam clarum est ex secunda hac ejusdem per Dei gratiam in Christo recuperatæ acceptione. Induendum, scilicet, nobis de novo, quod in Adamo denudato exuimus.

Hujusmodi autem voluntatem nostram nihil valere ad actus supernaturales tota Scriptura clamat. Ioh. 15. 15. *Sine me nihil potestis facere.* Rom. 5. 6. *Cum adhuc nullis essemus viribus.* 2. Cor. 3. 5. *Non sumus idonei*

ex nobis ipsis ad cogitandum quicquam,&c.

Enchirid. c. 30. Hinc illud Augustini, *Quid boni operari potest perditus, nisi in quantum à perditione liberatus?* Et illud, *Voluntas in tantum libera, in quantum liberata.*

THESIS II.

LApsæ voluntati inest non tantum peccandi possibilitas, sed etiam præceps ad peccandum inclinatio.

ISthæc possibilitas voluntati etiam integræ infuit, prout nimis constat ex eventu. Post lapsum autem, ac ex ipso lapsu, superaddita peccandi sitis avida. Iob 15.16. *Bibit, quasi aquam, iniquitatem*; complacentia, & gaudium in peccatis, Proveb. 2.14. *Lætantur faciendo malum, exultant in pessimis perversitatibus*; studium peccati, Gen. 6.5. *Cuncta cogitatio cordis intenta ad malum omni tempore:* Mancipatio sub peccato, Rom. 6.17. *Fuistis servi peccati.* Denique mors in peccato, Ephes. 2.2. *Vos cum essetis mortui in delictis & peccatis.*

Nec aliter se potest res habere in homine corrupto, nondum per divinam gratiam restaurato: cum ea sit natura voluntatis, ut nuda manere nequeat, sed ab uno, cui adhæserat, objecto excidens, aliud quærat, quod cupide amplectatur. ideo per Spontaneam defectionem habitualiter aversa à Deo Creatore, in creaturam effreni impetu fertur, ac cum ea libidinose ac turpiter fornicatur, semper avida fruendi utendis, ac vetita moliendi, & patrandi. Quid mirum ergo si talis voluntas sit Diaboli mancipium? Luc. 11.21. *Cum fortis*

tis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quæ possidet.

Voluntas sine charitate est tota vitiosa cupiditas. Aug. Retract. 1. 15.

De antecedaneis ad conversionem.

THESIS I.

SVnt quædam opera externa, ab hominibus ordinarie requisita, priusquam ad statum regenerationis, aut conversionis perducantur, quæ ab iisdem quandoque liberè fieri, quandoq; liberè omitti solent; ut adire Ecclesiam, audire verbi præconium, & id genus alia.

REquiri talia manifestum est, Rom. 10. 14. *Quomodo credent ei, quem non audierunt?* Esse autem in nostra potestate & ratio dictat; cum penes unumquemque sit regere suam loco-motivam; & experientia probat, cum videamus in externis homines pro arbitrio hoc, vel illud agere, vel utrumque omittere; possunt itaque domi sedere, cum Ecclesia adeunda est, possunt aures obturare, voce Evangelici præconis sonante. Marc. 6. 20. *Herodes Ioannem audiebat libenter.* Actor. 13. 46. *Iudæi recusant audire Evangelium*, Psal. 58. 5. *Impii obturant aures suas, ut surdæ aspides.*

II.

SVnt quædam effecta interna ad conversionem sive regenerationem prævia, quæ virtute verbi, Spiritusque in nondum justificatorum cor-

dibus excitantur ; qualia sunt notitia voluntatis divinæ, sensus peccati, timor pœnæ, cogitatio de liberatione, spes aliqua veniæ.

AD statum justificationis, in quo pacem habemus apud Deum per D. N. Iesum Christum, non solet gratia divina homines perducere per subitum enthusiasmum, sed multis præviis actionibus ministerio Verbi subactos, & præparatos. Hoc videre licet in illis, qui, audita Petri concione, peccati onus sentiunt, timent, dolent, liberationem desiderant, spem aliquam veniæ concipiunt: quæ omnia ex illis verbis colligi possunt, Actor. 2. 37. *Quum hæc audivissent, compuncti sunt corde suo, & dixerunt ad Petrum, & reliquos Apostolos, Viri, fratres, quid faciemus?* Hoc ipsa rei natura requirit. Nam sicuti in generatione hominis naturali multæ sunt præviæ dispositiones, quæ formæ inductionem præcedunt, ita & in spirituali per multas antecedaneas gratiæ actiones ad spiritualem nativitatem pervenitur.

Hoc denique apparet ex instrumentis, quibus utitur Deus ad homines regenerandos: utitur enim ministerio hominum, & instrumento verbi, 1. Cor. 4. 15. *Per Evangelium ego vos genui.* Quod si Deus immediatè vellet hominem impium regenerare, & justificare, nulla cognitione, nullo dolore, nullo desiderio, nulla veniæ spe præparatum, nec hominum ministerio, nec verbo prædicato hanc ad rem opus esset. Nec Ministris verbum Dei rectè secantibus cura incumberet, apte prudenterque auditorum conscientias primo legis terroribus sauciandi, deinde Evangelicis promissis erigendi, ac eosdem hortandi ad pœnitentiam fidemq;

à Deo

à Deo per preces & lachrymas petendam.

III.

Quos Deus, mediante Verbo, per Spiritum suum hunc in modum afficit, eos ad fidem, conversionemque vere, & serio vocat, & invitat.

Ex natura beneficij oblati, & verbo Dei apertissimo judicandum est de illis gratiæ auxiliis, quæ hominibus suppeditantur, non autem ex abusu, aut eventu. Cum igitur Evangelium ex sua natura vocet homines ad pœnitentiam & salutem, cum gratiæ divinæ excitamenta eodem tendant, nihil hic simulate à Deo agi putandum est. Hoc probant seriæ illæ, patheticæque rogationes. 2. Cor. 5.20. *Obsecramus Christi nomine, reconciliemini Deo.* Hortationes, 2. Cor. 6. 1. *Hortamur, ne frustra gratiam Dei recipiatis.* Expostulationes, Gal. 1. 6. *Miror, quod sic tam cito transferimini ab eo, qui vocavit vos in gratiam Christi.* Promissiones, Apoc. 3, 20. *Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit ostium, ingrediar ad eum, &c.* Quod si non omnes, quos hoc verbi Spiritusque sui dono dignatur Deus, ad conversionem seriam serio invitaret, certè & Deus nonnullos, quos ipse Filii sui nomine vocat, falleret; & promissionum Evangelicarum nuntij à vocatis falsò perhibiti testimonij accusari possent; &, qui ad conversionem vocati parere negligunt, redderentur excusabiliores. Neque enim ea fingi potest homines reddere inexcusabiles per Verbum & Spiritum vocatio, quæ eo tantum fine exhibetur, ut reddat inexcusabiles.

IV.

QVos ita affecit, Deus non deſerit, nec deſiſtit in vera ad converſionem via promovere, priuſquam ab illis, per neglectionem voluntariam, aut hujus gratiæ initialis repulſam, deſeratur.

TAlentũ gratiæ à Deo ſemel conceſſum nemini eripitur, niſi qui prius ſuo vitio illud ſepelivit, Matth. 25.28. Hinc eſt, quod nos in Scripturis paſsim monemur, ne Spiritui reſiſtamus, ne Spiritum extinguamus, ne gratiã Dei fruſtra recipiamus, ne deficiamus à Deo. Hebr. 3.7. Imo divinæ derelictionis ea apertiſsimè deſignatur ratio, quod Deus ab hominibus prius deſeratur. Proverb. 1.24. *Quia vocavi & renuiſtis; ego quoq; in interitu veſtro ridebo.* 2. Chron. 24.20. *Dereliquiſtis Iehovam, vt relinqueret vos.* At nuſquam in Scripturis vel leviſsime innuitur, Deum ſolere, aut velle unquam abſque prævia hominis culpa eripere cuiquam gratiæ excitantis auxilium, aut ullum ſubſidium, quod ſemel contulit, ad converſionem hominis ordinatum.

Sic docuere Patres Orthodoxi, quibus cum Pelagianis negotium fuit.

Auguſtin. vel Proſper, ad Artic. falſ. ad 7. *Dei eſt voluntas, ut in bona voluntate maneatur; qui & priuſquam deſeratur, neminem deſerit, & multos deſertores ſæpe convertit.*

V.

HI præcedanei effectus, virtute Verbi, Spiritusque in hominum mentibus producti, rebellis voluntatis vitio, suffocari, ac penitus extingui possunt, & in multis solent; adeo ut nonnulli, in quorum mentibus, virtute Verbi Spiritusque, impressa fuit aliqualis notitia veritatis divinæ, aliqualis dolor de peccatis suis, aliquod desiderium, & aliqua cura liberationis, mutentur planè in contrarium, veritatem reijciant & odio habeant, concupiscentijs suis se tradant, in peccatis occalleant, & absque desiderio vel cura liberationis in ijsdem computrescant.

MAtth. 13.19. *Venit malus, & rapit, quod seminatum est in corde ejus.* 2.Pet. 2.21. *Melius erat non cognoscere viam justitiæ, quàm post agnitionem retrorsum converti. Canis reversus ad vomitum.* Heb. 6.4. *Qui semel illuminati, gustaverunt donũ cæleste, participes facti Spiritus Sancti, gustaverunt bonum Dei verbum, virtutesque sæculi venturi, & prolapsi sunt, eos rursus revocari impossibile, &c.*

Prosper. *Multi cito intellectus lumen accipiunt, ipsa autem intelligentia non in omnibus eundem habet vigorem, aut similem facultatem; & plurimi cum & fide & intellectu videantur ornati, laborant tamen indigentia charitatis, & his, quæ fide & intellectu vident, nequeunt inhærere, quoniam perseverari in eo non potest, quod non toto corde diligitur.* *De vocat. lib. 2. cap. 2.*

VI.

VI.

NE electi quidem ipsi in hisce precedaneis ad regenerationem actibus ita se gerunt unquam, quin propter negligentiam & resistentiam suam possint justè à Deo deseri & derelinqui: sed ea est erga eos specialis Dei misericordia, ut, quamvis hanc gratiam excitantem & illuminantem aut repellant aliquamdiu, aut suffocent, eos tamen iterum, iterumque urgeat Deus, nec desistat promovere, donec eosdem gratiæ suæ prorsus subjugaverit, ac in statu filiorum regeneratorum collocaverit.

IOh. 6.37. *Quicquid dat mihi Pater, veniet ad me, & eum, qui ad me venit, non ejciam foras.* Hierem. 14.7. *Quandoquidem iniquitates nostræ levantur contra nos, Domine fac propter nomen tuum, quoniam multæ sunt aversiones nostræ. & 32.39. Dabo eis cor unum, & viam unam, ut timeant me universis diebus.* Phil. 1.6. *Qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Iesu.* Quod si ita non pergeret Deus etiam reclinantes & refugientes prosequi, nulla vocatio redderetur efficax, nulla emergeret filialis adoptio, ipsaque in Dei beneplacito fundata electio frustraretur.

Aug. de persev. *Post casum hominis non nisi ad gratiam suam Deus voluit pertinere, ut homo accedat ad eum, neque nisi ad gratiam suam voluit pertinere, ut homo non recedat ab eo.*

VII.

VII.

NOn-electos in hisce praecedaneis ad regenerationem actibus, divino Spiritui, gratiaeq; resistentes, ejusdem initialia effecta in seipsis liberi sui arbitrij vitio extinguentes, Deus, quandocunq; ipsi visum fuerit, justè derelinquit: quos sua culpa derelictos, eodem demerito manere induratos, & inconversos vere pronunciamus.

PVtamus extra omnem dubitationis aleam positum esse, neminem mortalium ita se gerere erga Deum, quin mereatur gratiae collatae subductionem, vel omittendo aliquid, quod facere debuit, vel faciendo, quod non debuit, quo posito, clarum est, Deum sine ulla injustitia, aut crudelitate posse talibus hominibus gratiã oblatam subtrahere, eosque sui cordis duritiae relinquere, Rom. 9. 18. *Cujus vult miseretur, & quem vult indurat.*

Deus etiam hoc nemini debet, ut illum gratiae suae illuminanti, & excitanti resistentem, proprijsque cupiditatibus inservientem emolliat per illam specialem gratiam, cui nullum cor durum resistit. Rom. 11. 35. *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* Porro, qui hunc in modum derelinquitur, sua culpa, inconversus perit. Ioan. 5. 34. 40. *Dico vobis ut servemini, & non vultis venire ad me, ut vitam habeatis.* Actor. 28. 27. *Incrassatum est cor populi hujus, &c. ne convertantur, & sanem eos.*

De Converſione, qua denonat immediatum opus Dei hominem regenerantis.

I.

DEus animos electorum ſuorum prædictis gratiæ ſuæ actibus excitatos, & præparatos intima quadam, & mirabili operatione regenerat, & quaſi de novo creat, infundendo Spiritum vivificantem, & omnes animæ facultates novis qualitatibus imbuendo.

PEr regenerationem hic intelligimus, non quemvis actum Spiritus Sancti ad regenerationem prævium, vel tendentem, ſed illum actum, quo poſito, ſtatim rectè affirmetur, Hic homo jam natus eſt ex Deo.

Hæc ſpiritualis nativitas præſupponit animum excitatum per Spiritum, organo verbi divini utentem. Vnde & renati dicimur ex incorrupto ſemine verbi, 1. Pet. 1. 23. Quod obſervandum eſt, ne quis Enthuſiaſticam regenerationem deſidioſus expectet, abſque ulla aut Dei, aut verbi, aut ſui actione prævia.

Porro ſtatuimus, Spiritum regenerantem in intima animæ penetralia illabi, & refingere ipſum animum, ejuſdem vitioſas inclinationes ſanando, ac indendo illi vires, & principium formale ad actus ſpirituales & ſalutiferos eliciendos. Epheſ. 2. 10. *Ipſius ſumus* ποίημα, *creati in Chriſto Ieſu ad opera bona.* Ezech. 36. 26. *Auferam cor lapideum, & dabo vobis cor carneum.* Ab hoc Dei opere promanant vires ad actus ſpirituales & ſalutiferos exercendos.

Ad

Ad opus credendi, 1. Ioh. 5 : 1. *Quisquis credit, ex Deo natus est.* Ad opus diligendi, 1. Ioh. 4. 7. *Quisquis diligit, ex Deo natus est.* Ad omnia denique pietatis opera, Ioh. 15. *Sine me nihil potestis facere.*

Prosper dicit, *gratiam ipsam esse bonorum in nobis creatricem.* Scholæ Doctores hanc tam claram veritatem non diffitentur. *De liber. arbitr.*

Thom. Aquin. hanc gratiam, de qua loquimur, asserit, *dare quoddam esse spirituale ipsi animæ, esse quandam supernaturalem participationem divinæ naturæ, habere se ad animum, sicut sanitatem ad corpus.* *Quæst. disp. de virt. Artic. 20.*

II.

AD hoc ipsum opus regenerationis habet se homo passivè: neq; est in voluntate potestatis humanæ impedire Deum sic immediatè regenerantem.

IOh. 1. 13. *Non ex sanguine, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo geniti sunt.* Nam si in creatione naturali verum sit, Deus fecit nos, & non ipsi nos, in recreatione etiam spirituali idem valebit multo magis, Ierem. 13. 23. *Si mutare non potest Aethiops pellem suam,* tum nec homo peccato maculatus corrigere innatam naturæ suæ vitiositatem. In voluntate scil. lapsa est potentia passiva adesse hoc supernaturale extrinsecus adveniens recipiendum, non autem activa ad item vel per se, vel cum alio producendum. Ierem. 17. 14. *Sana me Domine, & sanabor, &c.* *Epist. Syno. Episcoporu Afr*

In vivificandis hominibus Deus nullum initium humanæ voluntatis expectat, sed ipsam voluntatem bonam faciendo vivificat.

Bernard de libe. arbitr. & grat. *Quid agit liberum arbitrium? Breviter respondeo. Salvatur. Opus hoc sine duobus effici non potest, uno, à quo fit, altero, in quo fit. Deus author est salutis, liberum arbitrium tantum capax.*

Bernard ibid. *Creatio in Christo in libertatem voluntatis facta est, & sine nobis, si in libertatem, tum non ex libertate. Si sine nobis, tum penes nos non est hoc Dei opus impedire.*

Aug de corrept. & grat. cap. 14. *Deo volenti salvum facere, nullum hominis resistit arbitrium.*

De Conversione qua denotat actionem hominis per fidem & pœnitentiam salutiferam se ad Deum convertentis.

THESIS. I.

PRædictam conversionem sequitur hæc nostra conversio actualis, Deo proliciente ipsum actum credendi & convertendi, ex mutata voluntate, quæ acta à Deo, agit & ipsa, convertendo se ad Deum, & credendo, hoc est actum suum vitalem simul eliciendo.

ORdine temporis vix distingui possunt opus Dei convertentis hominem, & actio hominis se convertentis ad Deum: ordine tamen causalitatis, divinum opus præcedat, nostra operatio sequatur, est necesse. Mala arbor fructus malos sua natura proferens, prius in bonam ipsa mutetur opus habet, quàm fructũ ullum bonum proferat. Hominis autem nondum regeniti voluntas non modo mala est arbor, sed & mortua. Fructum ergo bonum si proferat, non id facit, ut

corrigatur.

corrigatur, aut sua cooperatione vivificetur, sed quia mutata & vivificata est.

Scite August. *Non ideo bene currit rota, ut rotunda sit, sed quia rotunda est. Sic & nos dicimus, non ideo bene currit voluntas ut regenerata sit, sed quia jam regenerata est.* Ad Simplic. li 1. quæst. 2.

In eandem sententiam Hugo de S^to^. Victore. *Gratia reparatrix bonam voluntatem aspirat, ut sit; deinde bonæ voluntati inspirat, ut moveatur: primùm operatur eam, deinde per eam.* De sac. Fidei.

Secundo dicimus, Deum non modo efficere habitualem illam mutationem, qua homo novas spirituales vires acquirit ad credendum & convertendum, sed etiam mira quadam arcanæ operationis efficacia prolicere ex sanata voluntate ipsum actum credendi, & convertendi, Sic passim loquitur Scriptura. Ioan. *6. 66. Pater dat venire ad filium*, id est, credere. Phil. 1. 29. *Vobis donatum est credere (ipsum τὸ πιστεύειν)* 2. Tim. 2. 26, *Deus dat pœnitentiam.* Quod si, vires quasdam infundendo, daret Deus tantum posse credere, posse convertere, ac ipsum interim actum committeret libero hominum arbitrio, certè, quod primus parens fecit, faceremus omnes; libero arbitrio à Deo deficeremus, nec possibilitatem hanc in actum perduceremus. Hæc itaque eximia est illa specialis gratia, electis in Christo concessa, qua non modo possunt credere, si velint, sed & volunt cum posint. Phil. 2. 13. *Dat Deus nobis & velle, & perficere.*

Hanc contra Pelagianos gratiam operativam asseruerunt Catholici.

Iubet Deus homini, ut velit: sed Dominus in homine operatur & velle; jubet ut faciat, sed operatur & facere. In Epist. Synod. Affr. Episcop.

Omnis, qui didicit à Patre, non solum potest venire, sed Aug. de grat. Epist. c. 14

sed venit; ubi jam & possib ilitas profectus, & voluntatis affectus, & actionis effectus est.

Operatur Deus fidem nostram, miro modo agens in cordibus nostris, ut credamus.

Idem de Prad. Sanct.

Tandem & illud adjicimus, hanc Dei actionem in prolicienda fide non impedire, imo facere, ut ipsa voluntas simul agat, & actum suum eliceat. Ideoq; actus credendi, utcunque à Deo immittatur, tamen, quia ab homine exercetur, ipsi homini tribuitur, Rom. 10, 10. *Corde creditur ad justitiam:* & 2. Cor. 4, 13. *Credidi, propter quod locutus sum. Deus est*(inquit August.) *non qui credit omnia in omnibus, sed qui operatur omnia in omnibus. Certum est nos credere, cum credimus, sed Deus facit ut credamus. Nos operamur, sed Deus operatur in nobis operari.*

Idem de persev. lib. 2. cap. 3.

II.

DIvina hæc actio non lædit voluntatis libertatem, sed roborat: neque tamen extirpat radicitùs vitiosam resistendi possibilitatem; sed efficaciter & suaviter dat homini firmam obediendi voluntatem.

DUo hic negamus, primum voluntatis hac in parte læsionem. Nempe sic Deus agit in natura, etiam ubi evehit, ac supra sphæram suam attollit eam, ut non evertat singularem rerum naturam, sed relinquat unicuique proprium modum motumque in actione producenda. Cum igitur per Spiritum gratiæ agit in voluntatibus humanis, facit eas suo nativo modo operari, id est, liberè, & eo liberiùs, quo moventur à Spiritu

tu efficacius. Ioan. 8, 36. *Si Filius vos liberaverit, verè liberi eritis.* 2. Cor. 3, 17. *Vbi Spiritus Domini, illic libertas.* Incredibile certe nobis videtur, Deum, qui noſtras fecit voluntates, eaſque libertate donavit non poſſe in eas, vel in eis tali modo operari, ut quamlibet bonam actionem per eaſdem, illæſa earum natura, hoc eſt liberè, eliciat.

De ipſis hominum voluntatibus facit, quod vult, & quando vult, habens humanorum cordium, quo voluerit, inclinandorum omnipotentiſsimam poteſtatem. *Aug de corrept. & grat. cap. 14.*

Hanc abundantiorem gratiam ita credimus potentem, ut negemus violentam. *Proſp. de vocat. gent. lib. 2. c. 26.*

Alterum, quod hic diffitemur, eſt eradicatio perverſitatis. Quamvis enim Deus in ipſo regenerationis opere adeo potenter in voluntatem agat, ut actualiter reſiſtendi potentia proxima pro illo tempore ſuſpendatur, remotam tamen, & (ut loquuntur) *in actu primo* poſitam reſiſtendi potentiam ne tum quidem funditus extirpat, ſed in ſua amara radice deliteſcere permittit. Quamdiu ſcilicet animo humano ineſt radix illa corruptæ corrumpentiſque concupiſcentiæ, certum eſt, una ineſſe non modo poſsibilitatem, ſed & pronitatem ad reſiſtendum motibus Spiritus ſancti: Gal. 5, 17. *Caro concupiſcit adverſus Spiritum.* Sed hæc reſiſtibilitas, propter efficaciſſimam & ſuaviſſimam motionem gratiæ, nequit *in actum ſecundum* hic, & nunc erumpere, Proverb. 21, 1. *Cor Regis* (quanto magis hominum minus liberorum?) *in manu Domini quocunq; voluerit, inclinabit illud.* Huic gratiæ reſiſti nequit; quia primum operatur velle, id eſt, non reſiſtere; neq; enim reſiſtere ultra poteſt, cui velle reſiſtere ſublatum eſt, ut præclarè Reverendus Sarisburienſis. *Robert. Sariſ. de veritate gratiæ. pag. 20.*

THESIS

THESIS III.

DEus hominem converſum, & fidelem non ita ſemper movet ad bonos actus ſubſequentes, ut tollat ipſam voluntatem reſiſtendi, ſed quandoque permittit illum vitio ſuo deficere à ductu gratiæ, & in particularibus multis actibus concupiſcentiæ ſuæ parere.

OPortet ſemper diſcrimen ſtatuere inter illos actus principales, ſine quibus ſalus electorum non conſtat (quales ſunt, convertere ſe ad Deũ, credere, perſeverare) & particulares ſubſequentes actus, qui, ſpecialiter conſiderati, non ſunt ad ſalutem abſolutè neceſſarij, ut hoc, aut illud peccatum vitare; tale, aut tale bonum opus non omittere: Ad illos enim eliciendos ſic operatur gratia, ut det electis ſuo tempore & poſſe, & velle, & perficere: ad poſteriores non deeſt quidem nobis per totum vitæ noſtræ curſum motus & ductus Spiritus divini, ita tamen, ut gratiæ deeſſe poſſimus, imo ut nimis ſæpe deſimus, ac ſubinde concupiſcentiis noſtris liberè turpiterque pareamus. Hinc illa Galat 5. 17. *Spiritu ambulate, & deſideria carnis non perficietis.* Epheſ. 4, 30. *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo obſignati eſtis in diem redemptionis.* Spiritum enim contriſtare dicuntur, qui ejus ductui reſiſtunt, & ſervili quadam libertate concupiſcentijs ſuis, contra gratiæ motum & conſcientiæ dictamen, indulgent.

THESES HETEROXÆ,

Quas Reiicimus.

THESIS I.

Voluntatem non esse capacem donorum spiritualium, adeoq; nunquam fuisse dona spiritualia in hominis integri voluntate: nunquam à voluntate lapsi hominis fuisse separata: nunquam in regeneratione humanis voluntatibus talia dona infundi.

SAcra Scriptura, dum in corde ponit dona Dei spiritualia, eadem agnoscit in voluntate Rectitudinem. Psal. 32. 11. *Gloriamini omnes recti corde:* Munditiem Matth. 5. 8. *Beati mundi corde:* Bonitatem Luc. 8. 15. *Hi sunt, qui in corde bono & honesto verbum retinent.* Quod si quis hæc ad effectus retulerit, eosque extra voluntatem collocaverit, ille (quod nefas est) præclarissima gratiæ divinæ dona in irrationali animæ parte collocabit.

Quin etiam ipsa habitualis conversio voluntatis ad Deũ Creatorem, & aversio ab inordinata libidine fornicandi cum creatura, procul dubio maximum erat donum. Hujus autem doni capacem fuisse voluntatem inde liquido constat, quod cum tali rectitudine creata fuit. Nempe Deus ab initio hominem fecit rectum. Hanc esse amissam ex effectis nimium patet; cum jam ipsa hominis carnalis voluntas non possit non frui vitendis, & uti fruendis: utpote in quam irruerit, & irruperit turma vitiosarum dispositionum. Porro cum

voluntas hominis animalis mala dicatur ab innata quædam, & inhærente malitia, quæ in improbo, etiam nihil agente, habitualis est, vicissim agnoscenda est in voluntate renatorum donata quædam & infusa bonitas, quæ pijs illorum actionibus præsupponitur. Hanc habitualem bonitatem passim celebrat Augustinus. *Praecedit bona voluntas hominis multa dona Dei, sed non omnia, quae autem non praecedit ipsa, in eis est & ipsa.* Ne quis autem somniet, hanc voluntatis bonitatem non esse donum internum, facultati infusum, sed meram denominationem ab actu voluntatis ipsius petitam, vocat illam Prosper *primam supremi agricolae plantationem.* Plantatio autem designat quiddam animæ insitum, non actum ex ea dimanantem.

Enchirid. c.32.

De vocat. l.1. c.5

THESIS II.

G*Ratiam, qua convertimur, esse lenem tantùm, & moralem suasionem.*

NOn inficiamur in opere conversionis vel futuræ præparando, vel præteritæ confirmando, Deum adhibere comminationum, promissionum, aliarumq; hortationum vim suasoriam, qua animos hominum subigat, alliciat, commoveatque: verum ad ipsam hujusce negotii catastrophen infallibiliter producendam potentiùs semper ac insuperabiliùs operatur, *pro magnitudine potentiae, pro efficacitate roboris potentiae suae,* Ephes. 1. 18. Nec sufficit suasio contingenter tantum efficiens, & invitans. Nam

1. Suasio moralis movet tantum objectivè, & in virtute finis. Rectè autem statuunt Philosophi, Qualis unusquisque est, talem ei finem videri. Dum itaque

homo

homo carnalis est, & nondum regenitus, bona supernaturalia ei repræsentata, non possunt ita afficere voluntatem, ut illorum desiderio prorsus incendatur ad credendum & convertendum: sed potenti operatione, omnem suasionem excellente, superanda, ac immutanda est voluntas, ut bonum oblatum efficaciter amplectatur.

2. Si morali tantum suasione homines ad Deum converterentur, tum hæc quæstio, Cur, oblatâ æquali gratiâ, hic credat, ille non credat, per liberi arbitrii velle & nolle solveretur; nec ulla restaret hac in parte impervestigabilis sapientiæ, ac judicij Dei nostra admiratio. Atqui contra Pelagianos orthodoxa hæc sententia semper defensa est, *Conversionem & fidem ex occulta Dei gratia esse, qua datur alijs secundum misericordiam, alijs non datur secundum justitiam.* *August. de persev. lib. 1. cap. 7.*

3. Si mera morali suasione homines converterentur, qui hanc suadentem gratiam admiserit, posset verè dicere. Ego me discrevi: accepi enim gratiam lenem & suasoriam, quæ ad fidem & conversionem me quidem sollicitavit, sed æquè etiam alios: illi, pro sua libertate, moralem hanc suasionem repulerunt; ideoque manent inconversi: Contra ego, pro mea libertate, eandem suasionem sum amplexus; ac ideo sum conversus. Vbi interim illud Pauli, *Quis te discernit? Quid habes quod non accepisti?*

Fides & inchoata & perfecta donum Dei est: & hoc donum quibusdam dari, quibusdam non dari omnino non dubitet, qui non vult manifestissimis Sacris Literis repugnare. *Aug. de præd. sanct. cap. 9.*

 THESIS III.

THESIS III.

POsitis omnibus gratiæ operationibus, quibus Deus ad efficiendam hanc conversionem utitur, voluntatem hominis relinqui in æquilibrio, velitne credere, vel non credere, convertere se ad Deum, vel non convertere.

CONTRA.

1. SI post omnes divinæ gratiæ operationes hominis voluntas in æquilibrio relinquatur, necessario sequetur, non Deum per gratiam, sed hominem per liberum arbitrium esse principalem causam, autoremque ipsius creditionis, ac conversionis. Qui enim, omnibus gratiæ suæ viribus exertis, nil aliud valuit, quam voluntatem ad medium quendam æquilibrij statum attollere, is ad novam ab æquilibrio mutationem, hoc est, ad actum credendi concurrit, non principaliter, aut prædominanter, sed solummodo concomitanter, & contingenter, nempe, sub hac conditione, si voluntas ex æquilibrio se prius sua vi naturali dimoverit. Quod ergo minus est, voluntas accepit à Deo; nimirum, ut poneretur in indifferenti quadam medietate, ut crederet, vel non crederet; quod autem majus est, ipsumque eventum specificat, sibi ex se præstitit voluntas ipsa, nempe, ut actu crederet.

2. Item sequetur, non majorem à Deo gratiam exhibitam electis, quam non electis, nec illos, quam hos, Deo majori gratitudinis debito obstringi; quandoquidem in utrisque divinæ manus nil aliud operata sit, quam voluntatis æquilibrium, quod in puncto consistit, nec latitudinis est capax.

3. Gratia convertens ea intentione datur, ut sit effi-

cax, hominemque permoveat, imo perducat ad ipsum fidei actum infrustrabiliter eliciendum: quo etsi aliquando forte pertingeret ex voluntatis in æquilibrio positæ libera propensione ad amplexandum & obsequendum gratiæ, tamen haud minus sæpe frustrabitur, ex voluntatis in eodem æquilibrio positæ libera sui determinatione ad repudiandum gratiam, eique resistendum: nempe, cum in æquilibrio semper supponatur contingentia prorsus æqualis ad utrumque.

Hæc gratia à nullo duro corde respuitur: ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. Aug. de Prædestin. Sanct. cap. 8.

THESIS IV.

Hominem non posse plus boni facere, quàm facit, nec plus mali omittere, quàm omittit.

Falsa sunt hæc & absona, siue de homine irregenito & animali intelligantur, siue etiam de renato & gratia sanctificante suffulto. Primum, quod ad hominis naturalis statum attinet, quamvis non possit insitam suam pravitatem exuere, aut peccati generaliter sumpti dominium excutere, potest tamen multos actus externos cohibere, in quibus frena laxat concupiscentiis suis. Vitiosa concupiscentia inclinat hominem impium ad omne malum, non tamen determinat, aut cogit illum ad hoc, vel illud malum, hic, & nunc, necessario patrandum; ut hanc cædem, hanc rapinam, hoc adulterium. Hoc etiam inde constat, quod homines improbissimi sua scelera aggrediuntur non sine prævia deliberatione, liberrimaque mediorum dispositione; quodque, ad ipsum facinus jam accincti temporare sibi

possunt, ex alterius reverentia, aut præsentaneo periculi metu. Denique frustra ex legibus humanis pœnæ sceleratis intentantur, si nemo ea, quæ admittit flagitia, omittere potuerat.

Quod autem ad actus suo genere bonos attinet, certum est, ipsos irregenitos omittere sæpissimè multas actiones morales externas, quas secundum operis substantiam potuerant præstare, ac ob voluntariam talium operum omissionem justissimè condemnari, Matth. 25 43. *Esurivi, & non dedistis mihi ad commedendum: Sitivi, & non dedistis potum, &c.*

Deinde etiam de renatis, ac vere sanctificatis idem est asserendum; nempe quamvis sint à peccati dominio liberati, Rom. 6. 14. & 18. *Servi facti justitiæ*; Rom. 8. 1. & *non secundum carnem ambulent*, *sed secundum Spiritum*; possunt tamen, idq; liberè, extra rectum justitiæ tramitem gressus dimovere, etiam tum cum non transgrediuntur: itidemque cum labuntur, potuerant gratiæ vi ac subsidio, per voluntatem liberam, hoc est liberatam, concupiscentiis suis restitisse, vitasse illa carnis opera manifesta, quæ Gal. 5. 19. recensentur *fornicationem*, *immunditiem*, *iras*, *rixas*, *&c.* Quis sanus dixerit Davidem non potuisse non perpetrare adulterium? & hoc patrato, non potuisse illi, cui summam injuriam intulerat, non etiam pessima & deliberata machinatione ipsam vitam eripere? Verum, ne longe exempla petantur, singulorum piorum conscientias appellamus. Quis non quotidie Deum orans, *Dimitte nobis debita*, simul agnoscit, sibi per Dei gratiam in promptu fuisse bona præstare officia, quæ tamen omisit; item tentatiunculas superare, quibus tamen cessit? 1. Cor. 10. 13. *Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet*

etiam

etiam cum tentatione exitum, ut possitis sustinere.

EORVNDEM DE QVINTO ARTICVLO SENTENTIA.

Qui est

De Perseverantia Sanctorum.

IN hoc Articulo, quando de Sanctorum perseverantia quæritur, manifectum est, de illis tantum Sanctis agi, qui rationis usu pollent, actuque fidei ex Evangelio prædicato conceptæ justificantur, quique in eadem fide propriæ voluntatis actu aut perseverare, aut à perseverantia deficere ponuntur. Nam primo patet ex ipso Quinto Remonstrantium Articulo, agi de ijs qui Christo vera actuali fide insiti sunt. Soli autem adulti per veram fidem insiti sunt. Secundo, idem patet ex Articulorum connexione. Nam in IV. Articulo Remonstrantes contendunt, Deum operari fidem in hominibus per vim & gratiam resistibilem: & proinde Deum itidem fidem jam in cordibus fidelium ingeneratam, per vim resistibilem conservare & custodire. Ideoque eum, qui semel fidem adeptus est, posse eandem amittere. Vt patet in statû hujus controversiæ à Remonstrantibus formato. At Deus operatur & conservat fidem resistibiliter in solis adultis: ut qui soli libere possunt gratiæ resistere. Ergo. Tertio Remonstrantes asserunt Perseverantiam, de qua hic agitur, esse beneficium omnibus fidelibus sub hac conditione ex æquo oblatum, si gratiæ sufficienti non defuerint. Quæ assertio plane supponit, Articulum intelligi

Col. Hag. Bert. parte. 2. pag. 10.

Col. ib. page 150

telligi debere de Perseverantia adultorum, qui soli liberè deesse possunt gratiæ sufficienti, utpote penes quos solos est libertatis usus. Hæc si diligentius perpendissent Remonstrantes, abstinuisse poterant ab argumento sumpto à parvulis baptizatis, ad asserendam justificatorum defectionem: præsertim ij, qui negant in Baptismo parvulorum ullam esse realis gratiæ collationem.

oll. Bert. id. page 19.

Quia in hoc Articulo duo sunt, quæ ventilari solent, Primum, an non-electi ad statum sanctificationis & justificationis, ex quo in vere Sanctorum numero censeantur, unquam pertingant; secundum, an Electi justificati & sanctificati unquam ab hoc statu penitus deficiant: ideo primo in loco Theses ponimus eas, quibus ostenditur, quousque non-electi in via ad justificationem progredi possint.

Quoad non-electos, THESIS. I.

QVibusdam non-electis conceditur quædam illuminatio supernaturalis, cujus virtute intelligunt ea, quæ in verbo Dei annunciantur, esse vera, ijsdemque assensum præbent minime simulatum.

HVjus Theseōs veritas quoad priorem partem, illuminationem scilicet mentis, aperte ex Scripturis colligitur. Heb. 6. 4. ubi Apostolus meminit eorum, qui in Spiritum S. peccarunt, asserens eos fuisse illuminatos; & cap. 10. 26. innuit, eosdem post acceptam veritatis cognitionem ultro peccare posse. Item, Apostolus Petrus, 2. Pet. 2, 21. mentionem facit quorundam,

rundam, qui cum cognovissent viam iustitiæ, tamen regressi sunt à sancta doctrina ijs tradita. Iudas erat *filius perditionis*. Ioh. 17. 12, idem tamen cognitione Evangelii instructus est. Vnde & missus à Christo una cum reliquis Discipulis ad prædicandum Evangelium Israeli, Matth. 10. 7. Easdemque poenas interminatur Christus Iudæ præconium aspernantibus, ac aliorum, vers. 9. Hi omnes illuminati sunt cognitione supernaturali veritatis Evangelii: quæ illuminatio à Spiritu S. profecta, veram notitiam in horum mentibus genuit, ex qua actus eliciebant, quoties opus erat, eidem conformes. Imo fieri potest, ut Philosophus Ethnicus distinctius & accuratius apprehendat mysterium incarnationis Christi & subtilius intelligendo discernat unitatem personæ, & naturarum distinctiones, quam rudis Christianus.

De assensu minime simulato, qui Evangelio præberi & potest & solet ab hominibus non electis, æque liquet. Luc. 8. 13, Semen, quod cecidit super petrosam, eos denotat auditores, qui ad tempus credunt, id est, qui divinitus revelatis assentiuntur, & in primis pacto Evangelico: Assensum autem hunc minime simulatum fuisse inde constat, quod sermonem cum gaudio exciperent. Actor. 8. 12. Ipse Simon Magus Philippo Evangelizanti, quæ ad regnum Dei pertinent, credidit, & in testimonium fidei baptizatus est. Hymenæus, & Alexander naufragium fecerant fidei, non quidem fictæ, aut simulatæ, sed veræ. Neque enim cuiquam vitio vertendum, quod à fide hypocritica deficiat: nec fidei simulatæ naufragium fit, sed detectio, & manifestatio: nec naufragus esse poterit, nisi qui vere in navi fuit. 2. Pet. 2. 20. Nonnulli dicuntur effugisse inquinamenta mundi ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου, quorũ ul-

tima conditio deterior facta est priori : hæc autem ἐπίγνωσις, non nudam cognitionem, sed & assensum cognitis datum denotat, ex quo nata illa fuga inquinamentorum mundi. Ioh. 12. 42. *Ex principibus multi crediderunt in illum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut è Synagoga non ejicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum, magis quàm gloriam Dei.* Credebant scil. fide dogmatica minime simulata, in cordibus quidem quasi latente, sed in externam professionem non erumpente, propter periculi metum. Qui (ut inquit Tract. 53. in Ioh Augustinus) *in hoc ingressu fidei si proficerent, amorem quoque humanæ gloriæ proficiendo superarent.*

Omnes hujusmodi desertores justè coarguuntur, ac puniuntur, non quod fidem eam, quam nunquam habuerint, simularint, sed quod eam, quam habuere, dereliquerint : ac multo gravius peccant à fidei gratia collata recedentes, quam illi, quibus Evangelii præconium nunquam innotuit, ut docet salvator. Ioh. 15. 22.

II.

IN ijsdem ex hac cognitione & fide oritur affectuum quædam mutatio, & morum aliqualis emendatio.

EX illuminatione, & fidei assensu prædictis nascitur quædam in non electis, cum mutatio affectuum, tum vitæ emendatio : de priore constat ex Matth. 13. 20. *audiunt verbum, & cum gaudio accipiunt.* Item 1. Reg. 21. 27. *Cum audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, jejunavitque, & dormivit in sacco, & ambulavit demisso capite.* Hosce gestus fuisse indices veri doloris, ex Prophetæ verbis concepti, inde constat, quod Deus hanc humi-

liationem supplicii temporalis amotione remuneratus sit, vers. 29. *quia humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus ejus.* Heb. 6. 4. Quia ibidem describuntur apostatæ, non tantum *illuminati sunt, sed & gustarunt donum cœleste, bonum Dei verbum & virtutes futuri seculi*, Et vers. 6. innuitur eosdem aliquo modo fuisse renovatos. Et cap. 10. 26. *Iidem, qui acceperant cognitionem veritatis*, vers. 29. dicuntur *conculcare sanguinem fœderis, quo sanctificantur.* Marc. 6. 20. *Herodes libenter audiebat Iohannem Baptistam.*

De aliquali morum emendatione idem Herodes exemplo esse potest, qui *Iohannem Baptistam observabat, eoque audito, multa faciebat.* 2. Pet. 2. 20. *Inquinamenta mundi effugerant per agnitionem Domini & Servatoris Iesu Christi.* Hi ex huius cognitionis & fidei operatione aversati sunt hæc mundi inquinamenta. Item cap. 1. 9. Quidam *obliviscuntur sese à veteribus peccatis purgatos fuisse.* Et Matth. 12. 43. Ex talibus *Spiritus immundus exiisse dicitur.* In hisce ut illuminatio & assensus divinitus revelatis præstitus minime simulatus erat, sed suo gradu & ordine verus, ita affectus quoque & morum immutatio. Hæc scilicet initialia non erant ficta, vel fucata, sed ex vi dispositionum ad gratiam & afflatu Spiritus Sancti, quem in sese pro tempore senserunt. Quod patet ex affectibus, gaudio, dolore, zelo, quos non tam præ se ferunt, & simulant, quam in se vere experiuntur.

De talibus pronunciat Augustinus, *Non erant Filii, etiam quando erant in professione & nomine filiorum, non quia justitiam simulaverunt, sed quia in ea non permanserunt.* *De corrept. & grat. cap. 9.*

III.

EXhis initialibus, etiam per externa obedientiæ opera testatis, sumuntur, & ex charitatis judicio sumi debent, pro credentibus, justificatis & sanctificatis.

QVi istiusmodi Spiritus Sancti donis internis cum vitæ emendationem, tum fidei Christianæ externam professionem adjunxerint, merito à nobis (quibus intima cordium penetralia incomperta sunt & inscrutabilia) fidelium, justificatorum, & sanctificatorum censu sunt habendi: id quod satis luculenter ex Apostolo Paulo evincitur: qui in epistolis, quas ad Ecclesias dedit particulares Romæ, Corinthi, Ephesi, &c. omnes promiscuè compellat, ut *dilectos Dei, sanctos, sanctificatos*. Rom. 1. 7. 1. Cor. 1. 2. Ephes. 1. 1. Phi. 1. 1. Similiter Apostolus Petrus in fronte primæ Epistolæ advenas dispersos hac formula affatur, *dilectis ex prænotione Dei Patris ad sanctificationem Spiritus*. Augustini calculus accedat de non-electis sic loquentis. *Isti, cum pie vivunt, dicuntur Filij Dei; sed quoniam victuri sunt impie, & in eadem impietate morituri, non eos dicit filios Dei præscientia Dei*. Et post. *Sunt rursus quidam, qui filii Dei propter susceptam temporalem gratiam dicuntur à nobis, nec sunt tamen Deo*.

De corrept. & grat. cap. 9.

THESIS IV.

NOn-electi huc usque progressi, ad statum tamen adoptionis & justificationis nunquam perveniunt: ac proinde ex horum

apostasia

apostasia perperam deducitur Sanctorum apostasia.

Licet non electi in Ecclesiæ gremio enutriti dictis initialibus in mente, voluntate, & affectibus ad iustificationem aliquo modo tendentibus disponantur, non tamen inde in statu justificationis vel adoptionis positi sunt. Adhuc enim vitiosarum, quibus indulgent, cupiditatum fibras radicesque funditus defixas retinent, amore terrenorum penitius afficiuntur, & durities in imis cordium recessibus latens non aufertur: hinc, urgente persecutione, aut tentatione, à gratia recedunt, & aut amore voluptatum carnisque illecebris inescati, aut aliquo alio vitioso affectu abrepti produnt tandem se φιλαύτυς, ac potius φιλήδονες, quam φιλοθέυς; nihilque minus quam *Deo frui*, quicquid sibi falso persuadeant, sed revera *uti voluisse Deo, ut fruantur mundo*, vt alicubi Augustinus: unde constat, eos nunquam De Civ. Dei l. reipsa pertingere ad illam mentis & affectuum mutationem & renovationem, quæ cum justificatione conjuncta est, imo nec ad illam, quæ proxime præparat ac disponit ad justificationem. Nunquam enim seriam 2. Cor. 7. 17. pœnitentiam agunt; nunquam serio dolore afficiuntur, hoc ipso, quòd peccando Deum offenderint; humilem cordis contritionem non attungunt, nec sincerum propositum de non peccando imposterum concipiunt; ijs non datur resipiscentia ad vitam, cuius mentio Act. 11, 18. non dolor ille secundum Deum, qui resipiscentiam efficit ad salutem, cuius nunquam pœniteat; Non sunt pauperes Spiritu; quoniam talium Matth. 5. 13. est regnum cœlorum.

Huc facit illud August. qui de reprobis agens, *istorum* (inquit) *neminem adducit Deus ad pœnitentiam salubrem, & spiritualem, qua homo in Christo reconciliatur Deo.* Contra Iulianum lib. 5. c. 3. Matth. 8. 6.

Adde, quod nunquam serium in se sentiunt desiderium reconciliationis; non esuriunt nec sitiunt iustitiam: tales enim saturabuntur, iisque dabitur è fonte aquæ vivæ, qui fons erit aquæ salientis ad vitam æternam. Porro seipsos non abnegant, nec suis cupiditatibus penitus abrenunciant, neq; unquam rerum omnium præ Christo vilipendentiam, quam habuit Apostolus, in sordibus suis persentiscunt. Deniq; fidem illam vivam, & ἀνυπόκριτον, quæ peccatorem justificat, & per dilectionem operatur, nunquam adipiscuntur. Est enim hæc fides peculium Electorum; & negatur non-electis.

poc.21.6. h.4.14. ail.3.8.1.& 2. im.1.5. it.1.1. h.10.26.

Præterea solos electos iustificari constat ex aurea illa Apostoli catena, *Quos prædestinavit, hos vocavit, quos vocavit, justificavit:* hos nempe, & non alios; ut ex Aug. ostendimus ad Articulum I.

om.8.30.

Idem August. *Non omnium Deus, sed eorum, quos præscivit & prædestinavit, delicta dimittit.*

nt.adul.leg. propket.l. 2. 2.

Eosdem non-electos nunquam ad statum adoptionis pervenire ex Scripturis etiam satis liquido constat. Nam primo gratia adoptionis fundatur in prædestinatione: *Qui prædestinavit nos, quos adoptaret in filios per Iesum Christum.* Secundo, status adoptionis, ut & jus ac privilegium filiorum, non nisi fide viva acquiruntur. *Quotquot eum receperunt, ijs dedit ἐξουσίαν, hoc est, jus & privilegium, ut essent filii Dei: nempe, qui credunt in nomine ejus.* Item, *Omnes estis filii Dei per fidem in Christo Iesu.* Est autem hæc fides propria Electorum, ut supra dictum est. Tertio, omnes, qui in filios adoptantur, regenerantur, & quidem ex semine incorruptibili, per sermonem Dei vivi. *Quisquis natus est ex Deo, peccatum non committit, quoniam semen ejus in illo manet.*

ph.1.5. oh.1.12. Gal.3.27. Pet.1.23. Ioh.3.9.

Quarto,

Quarto, Iidem filii adoptivi sunt etiam hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: & hæreditatis arrhabonem accipiunt. At non-electi nunquam ex semine incorruptibili regenerantur, nec in se manens Dei semen habent, nec in eandem cum Christo hæreditatem conscribuntur. Rom.8.17. Gal.4.7. Eph.1.14.

Hinc August. *Non erant in numero filiorum, etiam quando erant in fide filiorum.* Rursus: *Sicut non vere discipuli Christi, ita nec vere filii Dei fuerunt, etiam quando esse videbantur, & ita vocabantur.* De corrept. & grat. cap.9.

Ambrosius; *Num Deus Pater ipse, qui contulit, potest sua dona rescindere? & quos adoptione suscepit, eos à paterni affectus gratia relegare?* Lib.1. de Iacob & vit. loc. c.6.

Gabriel Biel, *Præsciti non sunt filii adoptivi, patet, quia non sunt per voluntatem Dei ad hæreditatem præordinati.* 3. dist.10. q.1. art.1.

Horum tantum, qui ad veræ iustificationis metam & adoptionis statum nunquam perveniunt, veri nominis apostasia datur.

Eorum vero, qui in filios Dei cooptati, veraq; sanctitate imbuti sunt, certa ac indubitata est perseverantia, ut post demonstrabimus.

Aut ergo horum filiorum Apostasia disertis Scripturarum testimoniis erat probanda, aut infausti nominis ominisq; titulo de apostasia Sanctorum, abstinendum.

DE PERSEVERANTIA

Quoad ipsos electos, ipsiusq; certitudine, quoad rem.

THESSIS I.

P*Rater fidem illam dogmaticam, affectuum morumque aliqualem emendationem, datur*

suo

ſuo tempore electis omnibus ipſa fides juſtificans, & gratia regenerans, eaque omnia, per quæ ex ſtatu iræ in adoptionis ac ſalutis ſtatum transferuntur.

QVando Deus cum electis agit, non ſubſiſtit in præparatorijs, aut initialibus quibuſdam operibus, ſed opus ſuum ſemper abſolvit, eoſdem vera fide donando, juſtificando, adoptando; & ex ſtatu mortis in vitæ ſtatum transferendo. Hoc oſtendit Apoſt. Rom. 8. 30. *Quos prædeſtinavit, eos etiam vocavit, & quos vocavit, eos etiam juſtificavit, quos autem juſtificavit, eos etiam glorificavit.* Et Col. 1. 12. *Gratias ago Patri, qui idoneos nos fecit ad portionem hæreditatis Sanctorum in lumine, & redemit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij dilecti ſui.* Ex quibus locis conſtat, dari electis omnibus perpetuã quandam beneficiorum ſpiritualium ſeriem, quæ illos nunquam derelinquit, ſed uſque ad ſtatum gloriæ proſequitur.

II.

QVamvis electi in hoc ſtatu conſtituti, ratione reliquiarum concupiſcentiæ, in omni opere bono aliquid omittant, & leviora peccata ſubreptionis, negligentiæ & inadvertentiæ quotidie committant, inde tamen nec iuſtificationis ſtatus concutitur, nec iuris ad regnum cœleſte hæreditarii uſus intercipitur.

EX legis quidem rigore quodvis, vel leviſsimum peccatum eſt mortiferum, & excludit peccatorem, à favore

à favore Dei & regno cœlorũ. Sed cum filiis in Christo jam adoptatis & justificatis, Deus nunquam agit stricto jure. Sunt quidem peccata aliqua, ob quæ Deus hisce filiis suis iram atq; indignationem denunciat, imo è cœlis exclusionem, mortemque æternam interminatur. Qualia ea sunt, videre licet. 1. Cor. 6. 10. Galat. 5. 25. Coloss. 3. 6. de quibus in Thesibus sequentibus dicetur. Sunt autem & alia quædam peccata, ob quæ Deus misericors non solet filios suos vel ad tempus lumine vultus sui privare, non metum condemnationis aut mortis illis incutere. Hujusmodi sunt rebelles concupiscentiæ motus, de quibus conqueritur Apostolus Rom. 7. Item, defectus & nævi, qui etiam optimis renatorum operibus adhærescunt. Deniq; ea quotidiana humanæ infirmitatis delicta, quæ committuntur absque certo aliquo proposito committendi, & quotidiana remissionis postulatione dimittuntur. De hisce Iacob. 3. 2, *In multis offendimus omnes*. Et 1. Ioh. 1. 8. *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus*. Hisce peccatis non obstantibus, rectè dixerit quivis fidelium: *nihil condemnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu*. Rom. 8. 1. Imo in medio harum infirmitatum, cuivis iustificato Deus dicit, quod Apostolo dixit, *Sufficit tibi gratia mea: Nam virtus mea in infirmitate perficitur*. 2. Cor. 12. 9. Non excidunt autem à statu justificationis suis infirmitatibus, quorum infirmitate virtus Dei perficitur, quique interim gloriari possunt virtutem Christi in se inhabitare, ut eodem loco habetur.

III.

Idem regeniti ac iustificati quandoque suo vitio incidunt in atrocia peccata, atque hisce indig-

nationem Dei paternam incurrunt, reatum damnabilem contrahunt, præsentem ad regnum cœlorum ingrediendum aptitudinem amittunt.

EXemplis Davidis, ac Petri constat posse renatos in gravissima peccata seipsos præcipitare, Deo id quandoq; permittente, ut discant cum humilitate agnoscere, non suis viribus aut meritis, sed solius Dei misericordia se fuisse à morte æterna servatos, & vita æterna donatos. Dum huiusmodi peccatis inhærent, ijsque securè acquiescuut, indignatio Dei paterna contra eos suboritur. *Si justitias meas prophanaverint, & mandata mea non custodierint, visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum. Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum.* Quinetiam reatum damnabilem contrahunt, ita ut dum in eo statu impœnitentes persistunt, nec debeant nec possint aliter sibi persuadere, quam se esse morti obnoxios. *Si secundum carnem vixeritis, moriemini.* Sunt enim capituli crimine constricti, cujus merito secundum divinam ordinationem morti subjacent, quamvis nondum morti traditi sint, neque, si paternum Dei amorem spectemus, tradendi; sed ab hoc peccato prius eripiendi, ut sic ex mortis reatu eripiantur.

Psal. 89. 31.
Rom. 2. 9.
Rom. 8. 13.

Denique, pro præsenti conditione amittunt aptitudinem ad ingrediendum regnum cœlorum; quia *in illud regnum non intrabit aliquid coinquinatum aut abominationem faciens.* Cœlestis enim corona non imponitur, nisi iis, *qui bonum certamen certarunt, & cursum suum in fide & sanctitate consummarunt.* Ineptus ergo ad hanc coronam adeundam, quisquis impietatis operibus adhuc inhærescit.

Apoc. 21. 27.
2. Tim. 4. 8.

IV.

IV.

DEi immota ordinario postulat, ut fidelis sic exorbitans, per renovatum fidei & pœnitentiæ actum prius redeat in viam, quam ad viæ metam, hoc est, regnum cœleste, perduci posit.

EX electionis decreto ita ad finem prædestinantur fideles, ut non aliter quàm per media à Deo instituta, quasi per viam quandam regiam ad eundem finem perducantur. Nec minus rata & certa sunt hæc Dei decreta de mediis, de modo, ac ordine eventorum, quam de fine, ac ipsis eventis. Si quis igitur insistat viam divinæ ordinationi contrariam, puta latam illam viam immunditiæ & impoenitentiæ, quæ recta ducit ad gehennam, nunquam poterit in cœlum isto pacto pervenire. Imo si mors illum oppresserit in hoc devio errantem, non poterit non in mortem incidere sempiternam. Hæc est perpetua & clara vox Scripturarum. *Nisi pœnitentiam egeritis, vos similiter peribitis. Ne errate: neque idololatra, &c. regni Dei hæreditatem possidebunt.* Frustra ergo sunt, qui opinantur electum in talibus flagitiis voluntatem, & ita morientem, vi electionis nihilominus necessario salvandum fore. Nam Deo quidem decertente certa est & firma salus Electorum: at eodem Deo decernente non nisi per viam fidei, pœnitentiæ, ac sanctitatis est certa. *Absq; sanctitate nemo videbit Deum. Solidum fundamentum Dei stat, & discedat ab injustitia omnis qui nominat Iesum Christum.* Sicuti ergo certum fuit ex Dei decreto & promisso illos omnes, qui in eadem cum Paulo navi

Luc. 13. 3. 1. Cor. 6. 9. Heb. 12. 14. 2. Tim. 2. 19.

navigabant, incolumes è naufragio emersuros; & tamen illud Pauli dictum simul certum fuit, *Nisi hi manserint in navi, salvi esse non potestis*; ita certum fuit, electos Dei servos, Davidem & Petrum ad regnum cœlorum perventuros; & tamen non minus certum, si ille in adulterio & homicidio, hic in Christi abnegatione & perjurio impœnitentes permansissent, neutrum eorum salvum esse potuisse. Verum enim est illud Theologicum pronunciatum, Malum oritur ex quovis defectu, bonum non nisi ex causis integris. Ingens igitur illud bonum vitæ æternæ non potest nobis competere ex eo solo quòd sumus electi, nisi concurrant & reliqua, quæ ad exequendam electionem ex necessaria Dei ordinatione requiruntur. Si quid horum desit, & contrarium insit homini electo, videtur ex utraque parte stare quædam impossibilitas. Exempli gratia, impossibile est ut Paulus electus pereat: impossibile est etiam ut Paulus blasphemus in Christū, & incredulus, si hoc in statu moriatur, non pereat: vel, impossibile est ut David electus pereat: impossibile simul, ut Dauid adulter & homicida, si mors illum oppresserit impœnitentem, non pereat. Sed hunc nodum divina providentia & misericordia facile solvit: curando ut nemo electorum in eo statu moriatur, in quo à vita æterna juxta aliquam divinæ voluntatis ordinationem excluderetur.

Actor. 27. 31.

V.

IN illo interstitio, quod est inter contractum ex gravi peccato reatum, & fidei ac pœnitentiæ actum renovatum, stat talis peccator, suo merito damnandus, Christi merito & firmo Dei

proposito

proposito absolvendus : non prius autem, quam per excitatam fidem ac pœnitentiam veniam impetraverit, actu absolutus.

DE damnationis merito ob tale peccatum, nulla potest esse quæstio. *Qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* Nihilominus sub tali reatu non est eadem conditio fidelium, & improborum. Fidelibus Christi sanguis est instar antidoti parati, & in proximo positi, quo, simulac fides eorum evigilaverit, uti possunt ad hoc lethale venenum superandum. At infidelibus deest internum hoc principium, nempe fides, absque qua ipsum remedium est quasi è longinquo positum, nec potest illis fieri proprium, actuq; applicari. Huc accedit specialis Dei amor, qui quamvis non impediat, quin paterna ipsius indignatio suboriatur contra filium immorigerum, arcet tamen odium hostile, quod cum proposito damnandi conjunctum est. *Cum punimur, à Domino erudimur, ne cum hoc mundo damnemur.* Veruntamen hic Pater misericordiarum, qui non vult filios suos, etiam peccati reatu constrictos cum mundo damnare, neque vult eosdem peccatis suis cum mundo suaviter indormire. Hinc illum ordinem instituit, ut actus pœnitentiæ beneficium veniæ præcedat. Psal. 32. 3. *Delictum meum cognitum tibi feci, & injustitiam meam non abscondi. Dixi, Confitebor adversum me injustitiam meam Domino. Et tu remisisti iniquitatem peccati mei.* Et Ezech. 18. 27. *Cum averterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, ipse animam suam vivificabit.*

Gal. 5. 21.

1. Cor. 11. 32.

Si quis igitur ipsum momentum cognoscere velit, in quo post contractum ex gravi peccato reatum fiat actu absolutus, videtur Cyprianus clare illud hisce

 verbis

verbis indicasse. *Cum te in conspectu Domini video suspirantem, Spiritum sanctum non dubitabo aspirantem: cum intueor flentem, sentio ignoscentem.*

Cypr. de cœna D.

VI.

IN interstitio prædicto jus ad regnum cœlorum non tollitur, justificatio universalis non irrita redditur, status adoptionis manet immobilis, & custodiente Spiritu S. semen regenerationis una cum omnibus fundamentalibus donis, sine quibus hominis regenerati status non consistit, sarta tecta conservantur.

IUs nostrum ad regnum cœleste non in actionibus nostris, sed in gratuita adoptione atque in nostra cum Christo conjunctione situm est. Ideoq; jus ad regnum non tollitur, nisi sublato eo, in quo fundatur, *Si filij, hæredes; hæredes Dei, & cohæredes Christi.* Manente ergo adoptione & in Christũ insitione, extra viam regni aberrare potest fidelis, at jure regni hæreditario excidere non potest. Nam sicuti is, qui in lepram incidit, propria domo carere cogebatur, donec ab illo morbo esset purgatus, neque interea loci ius ad suam domum amisit: ita Dei filius adoptivus, adulterij, homicidij, aut cuiuscunque atrocis peccati lepra corruptus, non potest quidem coelum ingredi, nisi per fidem & pœnitentiam renovatam ab hac contagione prius re-purgetur: & tamen ius eiusdem hæreditarium interim non extinguitur.

Rom. 8. 17.

Porro nec illa universalis & proprijssime dicta Iustificatio [quam depingit Apostolus Rom. 3. 24. 25.] irrita

rita redditur interveniente reatu particularis peccati, licet attocis, & conscientiam graviter sauciantis. Nam huic iustificationi è diametro opponitur, non quilibet reatus cuiuscunque peccati, sed reatus universalis omnium peccatorum nondum expiatus, nec reatus cujusq; personæ, sed reatus incredulorum Christi sanguine nondum ablutorum, nec cuiusvis mensuræ reatus, sed reatus talis, propter quem odium Dei hostile personæ reæ superincumbit. Qui semel vera fide justificatus est, nunquam erit postmodum hoc modo reus.

Dicere itaque possumus, Effectum iustificationis interveniente particulari tali peccato ad tempus suspendi: quia persona ex hoc novo reatu indiget particulari absolutione. At dicere non possumus, Statum iustificationis dissolvi: quia eadem persona non excidit ab universali peccatorum præcedentium remissione, non privatur speciali illa, quam credentibus omnibus Christus promisit, intercessione, nec gratuita Dei Patris sui dilectione.

Par ratio est adoptionis, Nunquam enim Deus in Christo adoptat sibi filium, quem postea exhæredare, & è familia sua ejicere aut cogatur aut conetur. Peccare quidem possunt, & graviter, Filii Dei: ita tamen eos peccare, ut orbentur patria & patre cœlesti minime patietur Dei providentia & misericordia, *Servus non manet in domo in æternum, filius autem manet in æternum.* Nam [ut loquitur Ambros.] *donum adoptionis Dei non rescindit.* Ioh. 8. 35. *Ambr. de Iacob. & Vita Beat. lib. 1. cap. 6.*

Denique, semen regenerationis, cum fundamentalibus illis donis, sine quibus vita spiritualis non consistit, salva conservantur. Hoc inde clare patet, quod idem Spiritus sanctus, qui hoc semen cordibus renatorum infundit, eidem semini vim imprimit cœlestem

&

& incorruptibilem, eandemque perpetuo fovet, & custodit. *Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet.* Manente in iis hoc vitæ semine, vivæ fidei, & charitatis dona prorsus extingui est plane impossibile. Hinc vero Gregor. *In Sanctorum cordibus, secundum quasdam virtutes semper manet Spiritus: secundū quasdam recessurus venit, & venturus recedit. In his virtutibus, sine quibus ad vitam non pervenitur, in electorum suorum cordibus permanet.*

Ioh. 4. 14.

1. Ioh. 3. 5.

Greg. mor. lib. 2. cap. 42.

VII.

QVod renati prorsus non excidant à fide, sanctitate & adoptione, minime oritur ex ipsis, aut ipsorum voluntate, sed ex speciali Dei amore, divina operatione, Christiq; intercessione & custodia.

CErtum est, si Deus stricto iure nobiscum agere vellet, posse eum justissime paternum suum favorem, gratiæque salutiferæ dona nobis ob ingratitudinem & proterviam nostram subducere, Sed, cum ipsius Scholæ Decreto *peccatū non tollit gratiam effectivè, sed demeritoriè*; nisi evincatur, Deum cum suis agere secundum mala eorum merita, haud consequetur, ex admissione atrocis alicujus peccati fidem eos amittere, aut justificationis & adoptionis statu excidere. Nam quod nostro merito malo juste fieri posset, id boni Dei misericordia, & Christi intercessione, ac Sp. Sancti operatione ne fiat, impeditur. *Nulla creatura*

poterit

poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro : Non diabolus : *Hunc enim Deus conteret sub pedibus nostris.* Non mundus : *Hunc enim Christus vicit* ; & ita operatur in omnibus suis, ut ipsi quoque per fidem tandem victores evadant. Non denique [unde maximum nobis imminet periculum] propria nostra infirmitas, aut liberi nostri arbitrii in malum proclivitas & flexibilitas. Nam Dei virtus in hac fidelium infirmitate semper ostenditur, & per Christi intercessionem pro iisdem, ne deficiant à sua fide, semper obtinetur. *Ego rogavi pro te ne deficiat fides tua. Non tantum pro ijs rogo,* sed & pro *ijs, qui credituri sunt per sermonem eorum, &c.* Perseverantiam igitur fidelium in fide & Dei gratia, non arcessimus ab eorum libero arbitrio, sed ab eorum liberatore Christo.

Rom.8. ult. Rom.16,20. 1.Ioh.5.4. Luc.22.31. Ioh.17.20.

Liberabit me Dominus ab omni opere malo, & ad cæleste regnum suum conservabit me. 2.Tim.4.8.

Huc spectant illa apud August. *Tutiores vivimus si totum Deo damus, non autem nos illi ex parte & nobis ex parte committimus.* *Aug. de Bono. Persev. cap. 6.*

Sicut ipse operatur ut accedamus, sic & ipse operatur, ne discedamus. *Ibid. cap. 7.*

VIII.

PErseverantia itaque Sanctorum est gratuitum Dei donum, & ex decreto Electionis ad nos derivatum.

COnclusio hæc ex ijs omnibus, quæ jam dicta sunt, enascitur. Verum ut clarius constet, paucula adjungemus.

Primo, quod sit donum Dei gratuitum, evincitur ex illis Apostoli verbis, *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Si
1.Cor.4.7. res ulla justam gloriandi causam hominibus præbeat, ea profecto est constanter in bono usque ad finem perseverasse, etiam tum cum potuerint mediis ad perseverandum sufficientibus pro arbitrio non uti Aut igitur hoc singulari munere datur fidelibus, aut habent aliquid quod non acceperunt, in quo magnifice glorientur. Nos autem è contra asserimus, sive per perseverantiam intelligi velimus ipsam vim statuminantem & suffulcientem fideles, sive ipsam stabilitatem, & invictam fidei firmitatem, sive denique ipsum actum perseverationis, nihil horum esse quod non sit donum Dei.

Quod ad vim attinet, qua fulcitur voluntas, ut possit perseverare, Remonstrantes haud gravate concedunt, solam Dei gratiam esse, quæ hominem hisce viribus ad perseverandum instruit.

In respons. ad Walach. pag. 75.

Quod attinet ad ipsam stabilitatem & firmitatem, quæ consideratur ut modus vel adjunctum veræ fidei, hoc etiam in donis Dei numerandum est. Nam qui dat ipsam rem, nempe fidem, ille & modum rei simul dat, puta stabilitatem ejusdem fidei, sive firmitatem,
2.Thes.3.3. 1.Cor.1.7.8. *Fidelis est Dominus qui stabiliet vos. Nullo dono destituti estis, sed exspectatis revelationem Domini nostri Iesu Christi, qui confirmabit vos usque ad finem inculpatos.* Ex quibus dictis patet, Fidem esse donum Dei, tam in suis incrementis & stabilitate, quàm in suis initijs, & quasi tenella ætate. Denique, si sanas loquendi formulas ex Scripturis petere cupiamus, ipsum actum perseverationis nostræ donum quoque Dei appellemus oportet; Nam si Scriptura non modo ipsam fidei

qualitatem donum Dei appellat, sed τὸ πιστεύειν gratuito hominibus donatum pronunciat, tum etiam & nos debemus non modo perseverantiam, sed & ipsum perseverationis actum Deo acceptum referre, Hoc in loco allegato clare docetur, ubi Apostolus ait, non modo datum fuisse Philippensibus credere in Christum, sed etiam pati pro Christo : quod quid aliud est, quam sub cruce in fide Christi perseverare ? In hanc sententiam Augustinus, *Asserimus donum Dei esse perseverantiam, qua usque in finem perseveratur in Christo.* Et inter Massiliensium errores refertur, quod negaverint dari cuiquam talem perseverantiam, *à qua non permittitur prævaricari,* Quem errorem refellit Augustinus de Bono. perseverant. Cap. 6. Phil, 1.19. *In Epist. Hilarii ad Aug.* *Aug. de Bono. Persever, cap. 1.*

Iam restat, ut hoc donum perseverantiæ ab Electionis fonte dimanare ostendamus. Cui rei firmandæ unicum hoc argumentum afferemus.

Quod datur ex efficaci intentione infallibiliter servandi illam personam, cui donatur, illud ex decreto electionis dimanare manifestum est, Quid enim aliud est aliquem eligere, quam eundem ad salutem infallibiliter consequendam ordinare : jam vero ea est vis & natura hujus doni, ut ne cogitare quidem possimus, cuiquam à Deo destinatam aut donatam esse perseverantiam, nisi ex intentione prævia eundem ad salutem infallibiliter ordinandi & perducendi, Quicquid enim commodi ex quocunque divino beneficio ad quemvis redundat, id totum absque dubio beneficii autor in eũ conferre decrevit, cui idem beneficium impartiri dignatus est. At ex immota Dei ordinatione, quisquis perseveraverit, salvus erit. Ergo cuicunq; Deus dare voluit perseverantiam, manifestum indicium est, eundem antecedenti Dei decreto ad salutem fuisse destinatum.

natum.

natum. Huc ſpectat illud Matth.24.24. Vbi ſeductionis impoſſibilitas quoad certas perſonas Deo notas in prævia eorundem electione fundatur. Et illud Pauli Rom.11.5. Ubi pauculorum reſervatio qui à Deo non defecerunt, ſecundum electionem gratuitam facta eſſe dicitur.

De his vide plura apud Auguſtin. de Bono. Perſever. Cap.17.

DE PERSEVERANTIAE certitudine quoad nos.

THESIS I.

QVivis fidelium poteſt certo eſſe perſuaſus, quod per miſericordiam Dei Patris ſui ſit in vera fide conſervandus, & ad æternam ſalutem perducendus.

DE perſeverantia egimus, quoad certitudinem objecti, nunc de eadem agendum quoad certitudinem ſubjecti; nempe, quatenus rem in ſe certam, etiam nos, in quibus perficitur, pro certa ac infallibili apprehendimus. Quemvis fidelium dum in huius beneficii ſortem admittimus, hoc non paucis indultum privilegium, ſed fidelibus omnibus, qua fidelibus, attributum, iiſque quarto modo proprium aſtruimus.

Poſſe autem potius, quam ſemper actu eſſe ita perſuaſum dicimus, quia certa hæc perſuaſio, etſi ex ipſa fidei natura emergat, non tamen ſemper, prout poteſt, ac debet, actum ſuum exerat, ſed nonnunquam ſupprimatur, ut paulo poſt dicemus. Veruntamen hic

aſſerimus,

asserimus, quemvis vere fidelem intus apud se *& semper & ad semper* fundamentum huiusmodi habere in promptu firmum satis, cui, si recte statum suum, divinamque promissionem & custodiam pensitet, superstruere posit actualem hanc πληροφορίαν de sua in fide ad salutem æternam conservatione.

1. *Deo*, propter gloriam suam non est satis, nos conservare, nisi etiam nos de hac sua conservatione faciat certiores. *Benedictus Deus cuius virtute custodimur* 1.Pet.1,3.
per fidem in salutem. Non autem benedicimus Deum de iis, quæ nobis sunt incomperta. Christo non erat satis, pro Petri perseverantia orare, unde effectum in se erat infallibile; nisi etiam Petrus id ipsum sciret, unde firma eiusdem persuasione frueretur. *Oravi pro te, Pe-* Luc.22.32.
tre, ne deficeret fides tua.

2. *Nobis*, propter solatium nostrum, non est satis in Ecclesiæ navi positos versus salutis portum tendere, nisi etiam firmiter persuasum habeamus, nulla tempestate posse nos à portu optato secludi. Noacho non satis erat Arca includi, sed etiam ad fiduciam ipsius confirmandam contra naufragium divina promissione munitus erat, *Ponam fœdus meum tecum, & ingredieris* Gen.6,18.
Arcam, &c.

3. Hæc persuasionis certitudo promanat ex ipsa fidei specialis natura, utpote quæ fertur non tantum actu directo in rem promissam, sed & actu reflexo in suam apprehensionem. De priori actu, illa; *Iustificati per fi-* Rom.5.1.
dem, pacem habemus erga Deum. Oves meæ non peribunt Ioh.10.28.
in æternum. De posteriori, illa; γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν.
Item; *Qui credit in Filium habet testimonium Dei in se.* 1.Ioh.5.10.
Item, *Nos accepimus Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus,* 1.Cor.2.12.
quæ à Deo donata sunt nobis. Ergo omnis vere fidelis per intimum fidei suæ actum credit ejusdem fidei suæ conservationem.

4. Idem

4. Idem stabilitur ex fidei hujus testimoniis. Insigne τεκμήριον est spirituale gaudium. *Credentes exultatis gaudio ineffabili & glorioso.* Gaudium autem hoc non est evanidum. *Gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Item, Spiritualis gloriatio. *Habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & gloriamur in spe gloria filiorum Dei.* Hæc autem gloriatio fertur in objectum suum, ut præsens & jam comprehensum, etsi reipsa futurum. Sic Chrysostomus [in locum] *Gloriatur quis super ijs, qua in manu jam habet. Quoniam igitur rerum futurarum spes ita firma est atque evidens, ut jam datarum, æque, inquit Apostolus, & super illis gloriamur.*

1.Ioh.5.10. 1.Cor.2.12. 1.Pet.18. Ioh.6.22. Rom.6.2.

5. Denique, hanc non modo perseverantiæ, sed & perseverantis certitudinem probat mutua inter Deum & fideles oppignoratio, illinc depositi nostri in Dei manu custoditi, hinc arrhæ divinæ cordibus nostris inditæ. Utrumque pignus non ad utriusque, sed ad unius tantum partis securitatem datur, nempe, nostri: Utrumq; licet utrimq; possideatur, tamen unius tantum partis fidelitate custoditur, nempe Dei. De priore Paulus, *Non confundar: scio enim, cui credidi: & certus sum, quia potens est servare depositum meũ in illum diem.* Depositum: ibi pignus salutis; Potens servare: ibi custos firmus: Scio, & certus sum: ibi fides. Non confundar: ibi fiducia.

2.Tim.1.12.

De posteriore penes nos sito idem Apostolus. *Credentes signati estis Spiritu promissionis S. qui est arrhabo hæreditatis nostræ.* Item, *dedit arrhabonem Spiritus in cordibus nostris.* Quod si Deus hac arrha nobis prius data, reliquam hæreditatis possessionem consequenter non adjiceret, ipse arrhæ perditæ damnũ pateretur, ut eleganter, simulque solide infert Chrysostomus,

Ephes.1.14. 2.Co.22.

ὐ γὰρ, εἰ μὴ ἔμελλε τὸ πᾶν διδόναι, εἵλετο ἂν τὸν ἀῤῥαβῶνα παρασχεῖν, καὶ ἀπολέσαι εἰκῆ, καὶ μάτην. Chryso. Homil. in 2. co. 1.

Idem; Οἱ ὄντως πνεύματος μετέχοντες, ἴσασιν ὅτι ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἐστι. Idem Homil. 2 in Ephes. 1.

II.

Extra ſtudium ſanctitatis, & uſum mediorum, non poteſt in actum exire hæc fidei perſuaſio.

Perſeverantiæ donandæ, ac vitæ æternæ adipiſcendæ firmam perſuaſionem ad ſolam quidem Dei miſericordiam ac Chriſti interceſſionem, ut cauſam, referimus; ita tamen ut ad ſanctificationem, ut comitem individuam, ac certum indicem, ſimul remittamus. Hoc ipſum ſolidæ fidei indicium ponitur; *In hoc ſcimus, quod cognovimus eum, ſi mandata ejus ſervemus.* 1. Ioh. 2. 3. Hæc juſtificationis quaſi propria paſſio deſcribitur. *Nulla condemnatio ijs, qui in Chriſto ſunt, qui non ſecundum carnem ambulant.* Rom. 1, 1.

Hanc autem ſanctitatem, non gradu, ſed ſtudio, ſive propoſito metimur; ipſamque & ſanctitatem & fidei perſuaſionem precatione, jejunijs, vigilijs, membrorum mortificatione, alijſque medijs à Deo inſtitutis pro noveri, & firmari poſſe ac debere pronunciamus. *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem, Caſtigo corpus meum; ne efficiar iejectaneus.* Marc. 16. 28. 1. Cor. 9. 27. Interim tamen ſtudium hoc & pium horum mediorum uſum, ita inter noſtra liberatæ voluntatis curricula recenſemus, ut ſimul inter gratiæ adjuvantis auxilia, & Spiritus S. inhabitantis notiones, numeremus.

Hanc autem, de qua loquimur, firmã perſuaſionem, conſtat ſine his non emergere.

1. Quia

1. Quia justificationis comes sanctificationis non consistit extra obedientiæ propositum. Quod quidem propositum habituale, licet multis interruptum lapsibus, sufficit electis ad statum justificationis in se salvum custodiendum; ad præsentaneum autem fiduciæ solatium necessario requiritur hujusmodi propositum actuale. Nec potest quisquam ex Spiritus testimonio ad cor suum loquente dicere, Ego iam firmiter credo me in statu gratiæ indefectibiliter perstitutum: nisi simul ex sinceri cordis studio adjiciat, Ego iam firmiter statuo in Sanctorum Dei mandatorum vijs ambulare.

Multo minus cogitari potest vivus hujusce fiduciæ actus stare cum actuali & directo peccandi proposito: cum, ut habitus habitui, ita actus actui opponatur. Nec sine insulsa contradictione quenquam fingemus ita statuentem, Ego vitam æternam mihi eripi non posse plane confido. Simul tamen mihi decretum est, illecebrosis cupiditatibus inservire, Hæc ἀσύστατα esse ostendit
Mat. 6. 24. Salvator, *Nemo potest duobus dominis servire*.

III.

PErsuasio hæc non habet illum certitudinis gradum, qui omnem contrarij formidinem perpetuo excludat: sed aliquando vivida est, aliquando languida; aliquando, ut in gravissimis tentationibus, nulla.

IN donis spiritualibus, quibus in hac vita imbuimur, spectanda sinceritas, non exspectanda graduum perfectio: etiam illud, quod reliquis omnibus arripiendis

dis est manus, suos habet morbos, & debilitates, ita ut summo certitudinis gradu non semper fruatur fidelium de sua salute perseverantiaque persuasio.

Primi debilitas oritur, ex ipsa fundamentali huius personalis fiduciæ dependentia, quæ infra fidei dogmaticæ certitudinem videtur subsidere. Assensum quippe nostrum afficiunt fidei Catholicæ Articuli, ut principia immediata, ac prima. Fidei autem specialis veritas, non inde deducitur, ut quiddam necessario consequens, sed tantum subiungitur per modum assumptionis. Ergo illius, quæ hanc persuasionem facit, conclusionis non potest esse firmitudo major, quam quæ præmissarum debiliori inest. Subsumptio autem illa experimentalibus nititur indiciis per privatam hominis conscientiam pensitatis. Quæ cum nonnunquam in dubium vocentur, an sint signa genuina, sæpe autem tentationum nube occultentur, ne ad præsens solatium effulgeant; quid mirum si non semper in promptu sit vegeta & valida fidelium de sua æterna salute persuasio.

Quid quod etiam ipsa Fidei Catholicæ principia, utcunque revelationis lumine in se clara, cum tamen per certitudinem, non evidentiæ, sed tantum adhæsionis nobis innotescant, non adeo æquabilem apud eos sortiuntur assensus firmitatem, qualem demonstrationes Mathematicæ, aut communes Notiones. Sed in iis ipsis intuendis, ex nostræ carnalis diffidentiæ reliquiis quasi vapores oboriuntur aliquando, per quos divinæ immutabilis veritatis lumen refringi nobis videtur, ac vacillare. Quanto crebrior ac diuturnior est in personali sua fiducia intuenda hallucinatio singulorum fidelium? Quorum quidem oculi semper vacillarent, nisi & hanc communem fidei Catholicæ

 revelationem,

revelationem, & illam propriam subsumentis conscientiæ applicationem firmaret, & cordibus nostris obsignaret Spiritus Dei, qui testimonium perhibet *Spiritui nostro nos esse filios Dei.* Hoc autem ipsum Spiritus testimonium, etsi nunquam semen ipsum prorsus extinguatur, quoad fructum tamen & sensum, aliquando vel se subducit, ut nobis pateat infirmitas nostra; vel ad tempus nostra rebellione & ingratitudine obruitur.

Altera itaque debilitas oritur ex tentationibus, quibus hæc persuasio oppugnatur. Eæ sunt partim afflictiones, quæ malum pœnæ videntur intentare, partim perversæ nostræ concupiscentiæ, quæ malum culpæ reatumque imprimunt; partim Diaboli laquei & insultus, quibus nos utroque in genere infestāt: præcipua vero palæstra est in carnis & Spiritus colluctatione. Durante hac lucta languida est fides. Quod si vincat Spiritus carnem, tum vivida est, ac triumphum canit, *Quis nos separabit à charitate Christi?* Sin, quod
Rom. 8. 35. sæpe fit, delassatus, & fractus ad tempus succumbat Spiritus, vel afflictionum mole oppressus, vel graviorum peccatorum maculis sordidatus, nulla tum restat actualis hujusmodi persuasio, solatium omne spirituali intercluditur, divinique vultus lumen absconditur. Hinc illæ Sanctorum querulæ voces, Iob 6. 4. *Sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit Spiritum meum, & terrores Domini militant contra me.* Threnor. Cap. 3. 42. *Nos inique egimus, & ad iracundiam provocavimus. Idcirco tu inexorabilis es, opposuisti nubem tibi, ne transeat oratio.* Quod si altius surgant tentationum fluctus, & conscientiam suo onere pressam etiam vulnerent ignita Diaboli tela, tum non modo exulat suavis hæc persuasio, sed prorsus contraria succedit. Qua sancti turbati Deum, ut iratum, apprehendunt,

dunt,ac in apertas Inferorum portas ruituri sibi videntur. Hoc monstrant pene desperabundæ illæ voces Iobi. 3.2. *Pereat dies in qua natus sum.* Davidis psal.31.32. *dixi in excessu mentis meæ, Projectus sum à facie oculorum tuorum.*

IV.

Postquam fidelis ex hujusmodi tentationibus eluctatus est, actus ille, quo apprehendit paternam Dei erga se misericordiam, vitamque æternam sibi infallibiliter conferendam; non est actus incertæ opinationis, aut spei conjecturalis, cui falsum subesse potest, sed veræ & vivæ fidei per adoptionis spiritum in ejus corde excitatæ & obsignatæ.

VT in natura, sic etiam in gratia, nube pulsa clarior it dies; & morbi quidam sunt in posterum salutares: Fidelis è gravium tentationum fluctibus emergens, non modo eandem, quæ pene suffocata erat, fiduciam resuscitat, sed & majorem ejus gradum acquirit, fit enim & ab exercitio fortior, & à victoria lætior. Quod si ea in lucta etiam ossa illi fuerint confracta, in nodum firmiorem consolidabuntur. Psal, 51. 10. *Exultabunt ossa humiliata,*

1. Quia hominis regeniti vita & status est spiritualis, & quasi contra naturam distinetur, dum peccati aut tentationis vi abripitur. Itaque Spiritus facile ad ingenium suum redit, & priorem suam de Dei misericordia paterna fiduciam recognoscit. Hoc ex Sanctorum exemplis constat, qui luctas suas vehementiores in vivam

 vam

vam fidei vocem desinentes expresserunt, Ionas in ventre Ceti, *Abiectus sum à conspectu oculorum tuorum: veruntamen rursus videbo Templum Sanctum tuum.* Paulus, *Infelix ego homo, quis me liberabit à corpore mortis hujus? Gratia Domini Iesu Christi.* In utroque luctam subsequens eluctatio in actum fidei firmum erumpit.

Ion.2,5. Rom.7,24.

2. Quia anima anhela, & reconciliationem paternã sitiens, ad aquæ vivæ fontem avidius accurrit, & suavius gustat, qua aliquantulum se privari sensit, placati Dei fruitionem. Inde fidei semen in se agnoscit, cujus vi ad ipsas fidei ruinas resarciendas exurgit. Ejus quidem radix ipsa concussione crescit, & novas fibras emittit: unde majoris certitudinis propagines succrescunt. Ex hac colluctatione & afflictione patientiam discit, qua se domat; *ex patientia probationem*, qua se explorat: ex *probatione* ad *spem* adscendit de futuris tentationibus similiter superandis; 2. Cor. 1, 10. *Qui de tantis periculis nos eripuit, & eruit: in quem speramus, quoniam adhuc eripiet.* De perseverantia, adeoq; vita æterna conferenda. 1. Cor. 1. *Confirmabit vos usq; in finem inculpatos in diem Domini nostri Iesu Christi.* Hæc autem spes non confundit, ut ibidem sequitur apud Apostolum. Non est itaque vaga opinio, aut incerta coniectura; sed spes, quæ, ut à fide orta, eandem habet cum fide certitudinem, ideoque solida est, ac infrustrabilis.

Rom.5.

Renovatæ huius confirmatæque fiduciæ exemplum habemus in Davide, post maculam gravis peccati ablutam. Psalm. 51. Post tentationis periculosæ retusum impetum, Psal. 73. In utroque elucet Spiritus precum, gaudium spirituale, & obsignatio adoptionis. *Spiritum sanctum à me ne auferas. Tenuisti manum dextram meam,*

meam, &c. Inde fiducialis illa conclusio; *Mihi autem Deo adhærere bonum est, ponere in Domino spem meam.*

THESES HETERODOXÆ, QVAS REIICIMVS.

THESIS I.

Perseverantiam vere fidelium non esse effectum Electionis, sed beneficium omnibus sub hac conditione ex æquo oblatum, nempe si gratiæ sufficienti non defuerint.

Primum hujusce Theseos membrum confutavimus in Thesibus nostris de 1. Articulo, Orthodoxa 3. & Heterodoxa 3. Item in hoc 5. Arti. Thesi. 8. Orthodoxa, de Perseverantiæ certitudine, quo ad rem.

Secundum ejusdem membrum multa numerat absurda.

1. Falsum est, perseverantiam esse donum tantum oblatum, non etiam datum. Scripturæ enim testantur Deum gratiam perseverantiæ suis non tantum offerre, sed etiam dare, ac ipsorum cordibus indere. Ier. 32. 40. *Timorem meum dabo in corda ipsorum, ut non recedant à me.* Ioh. 4. 14. *Aqua, quam ego dabo illi, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* 1. Cor. 10, 13. *Sed una cum tentatione dabit etiam exitum.*

2. Falsum est, idem ex æquo omnibus offerri, ut patet ex nostris de Artic. 1. Thesibus supra citatis. Vbi perseverantiam in fide ad solos electos pertinere probavimus.

3. Falsum est, perseverantiam esse Donum sub con-

ditione oblatum. Est enim donum à Deo absolute promissum sine ullo conditionis respectu. Ratio hæc est: promissiones Dei aliæ sunt de fine, aliæ de medijs ad finem; Promissiones de fine, verbi gratia, de salute sunt conditionatæ. *Crede, & salvaberis. Esto fidelis ad mortem*, [seu persevera] *& ego dabo tibi coronam vitæ.* Cum autem nemo par sit conditionibus præstandis, Deus quoque promissiones fecit liberrimas & absolutas de dandis ipsis conditionibus; quas ipse in nobis efficit, ut per ipsas, tanquam media, possimus ad finem pertingere. Deu. 30.6. *Deus circumcidet cor tuum, ut diligas Dominum Deum tuum, ex toto corde & tota anima tua, ut vivas.* Finis hic promissus est vita, quem Israelitæ nunquam assequentur, nisi præstita hac conditione, nempe Dei dilectione. Verum Deus hic absolute promittit, se daturum illius ipsam conditionem.

Cum itaque promissiones de fide & perseverantia in fide, sint promissiones de medijs, omnino sunt de donis absolutis, quibus Deus, perspecta hominũ ἀδυναμίᾳ cum de assequendo fine sine mediis, cum de ipsis mediis seu conditionibus ex se præstandis, pollicetur se effecturum, ut conditiones ipsas præstent. Deus vitam spondet constanter ipsum timentibus. Promissio de vita est conditionata: de constanti autem timore absoluta. *Timorem meum dabo in corda ipsorum, ut non recedant à me.*

4. Esto donum hoc conditionatum. Non tamen offertur sub hac conditione si gratiæ sufficienti non defuerint. Contra hanc conditionem militant illæ rationes, quæ à nobis allatæ sunt contra vires Liberi Arbitrii in hominis conversione. Quibus & has addimus.

1. Ex hac conditione sequetur, frustra nos pro ullis hominibus orare Deum, ut det ipsis donum perseve-

rantiæ

rantiæ: quia de more offert illis universalem, & sufficientem gratiã, cui si nolint ipsi deesse, perseverabunt.

2. Otiosa est hæc conditio, facit enim perseverantiam conditionem perseverantiæ. Non enim deesse gratiæ sufficienti est perseverare. Si itaque sub hac conditione Deus perseverantiam offerat, offert eandem sub sui ipsius conditione.

Denique secundum hujus antitheseos membrum solide ab Augustino convellitur, Cujus disputationis hæc summa est; *Adæ fuit datum, ut posset, si vellet, in bono perseverare; sed non fuit datum ut vellet. Nobis vero, qui vere Christo insiti sumus, talis data est gratia, ut non solum possimus, si velimus; sed etiam, ut velimus in Christo perseverare.* *Aug. de Corrc. & Grat. c. 11. & 12.*

Item de unitate Ecclesiæ cap. 9. idem Augustinus ipsissimam hanc vocem in Donatistis damnat, *Si volunt homines, credunt: si nolunt, non credunt: si volunt, perseverant in eo, quod credunt; si nolunt, non perseverant.*

THESIS II.

Perseverantiam esse conditionem novi fœderis antecedaneam ad Electionem.

Vide 2. & 1. Theses Heterodoxas à nobis in 1. Articulo rejectas.

THESIS III.

Vere fidelem posse peccare in Spiritum Sanctum,

Thesin hanc hæ rationes oppugnant.

1. Peccare in Spiritum Sanctũ est peccare ad mortem 1. Joh. 5, 16. Vere fideles *non possunt ad mortem*

tem peccare. Quia peccare ad mortem, est illud peccatum admittere, ex quo certa mors sequetur, nempe æterna & secunda: quæ tamen numquam potestatem habet in vere fideles: utpote qui peccato moriuntur, & à peccatis resurgunt ad vitæ novitatem. Apoc. 20, 6. *Beatus & sanctus, qui habet partem in prima resurrectione: in tales secunda mors non habet potestatem.*

2. Qui peccant in Spiritum Sanctum illi nunquam pervenient ad gloriam aut regnum cœleste: ad quod tamen vere fideles infallibiliter perveniunt. Esse enim vere fidelem idem est quod esse justificatum, ac filium Dei adoptivum. Iustificati autem ad gloriam pervenient. Rom. 8. *Quos justificavit, hos glorificavit.* Et filii adoptivi pervenient ad regnum cœleste. Gal. 4, 7. *Si filij, etiam hæredes Dei.*

3. 1. Ioh. 3. 9. *Quisquis natus est ex Deo*, qualis est omnis vere fidelis, *peccatum non potest facere:* quod (interprete Apostolo, vers. 8. *Qui peccatum facit, est ex Diabolo*) intelligendum est de istiusmodi peccatis, quæ constituunt hominem sub regno & potestate Diaboli, quale cum primis est peccatum in Spiritum Sanctum.

2. Tim. 4. 18. Quo spectat illud quoque Apostoli, *Liberabit me Dominus ab omni opere malo, & ad cæleste regnum conservabit me.* Quid? an ab omni omnino opere malo? Non id quidem. Sed ab omni tali opere malo, quod ipsi jus ad regnum cœleste prorsus adimat: Cujusmodi procul dubio, propter non modo malitiam insitam, sed & finalem adjunctam impœnitentiam, est peccatum in Spiritum Sanctum.

THESIS IV.

THESIS IV.

Nullum vere fidelem ac regenitum posse esse certum in hac vita de sua perseverantia ac salute, absque speciali revelatione.

De priore huius Antitheseos parte, actum prius in hoc Articulo. Perseverantiam autem de futuro posse sine revelationis specialis privilegio innotescere, hic probatur hac ratione, Quosdam Sanctos, præsertim Paulum, hanc certitudinem adeptos in confesso est. Rom. 8, *Certus sum, quod neque mors, neque vita*, &c. Atqui Paulus ipse hanc fiduciam non à revelatione extraordinaria petijt, sed à rationibus illis, quæ ipsi cum aliis fidelibus sunt communes, vers. 32. *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo nobis omnia donabit? Quis accusabit adversus electos Dei? Deus est, qui iustificat, Christus est, qui interpellat pro nobis*. Nunquid soli Paulo, non item aliis fidelibus, datus Christus? Num solus Paulus electus Dei? Num solū Paulum Deus iustificat? aut pro solo Paulo Christus interpellat? Cum ergo ex his præmissis toti Electorum Ecclesiæ communibus, ibidem subinferat Apostolus Conclusionem fiducialem *Quis nos separabit? & certus sum*, &c. constat alios etiam fideles, quibus ius est ad eadem media salutaria, posse inde hanc haurire, & sibi applicare πληροφορίαν de sua salute & perseverantia. Eandem conclusionem fidelis quisque potest ex aliis ordinariis præmissis inferre.

1. Ex Dei fidelitate, 1. Corinth. 10. 13. *Fidelis est Deus, qui nos sinit*, &c. 2. Ex experientia prioris bene-

volentiæ, Phili. 1.6. *Persuasum habens, hoc ipsum fore, ut qui incœpit opus bonum, perficiat.* 3. Ex bonorum operum praxi in fide præstitorum, 2.Pet.1.10. *Si enim hæc feceritis, nunquam excidetis:* quæ autem illa sint, constat ex vers. 5. & 6. 4. Ex testimonio conscientiæ, 1.Ioh.3,31. *Si cor nostrum nos non condemnat, fiduciam habemus apud Deum.* 5, Ex testimonio anteactæ vitæ, 2 Tim.4,7. *Bonum certamen certavi,* &c. *deinceps mihi reposita est corona.* Vltimo, hæc omnia obsignat testimonium Spiritus Dei, Rom. 8, 16. *Spiritus Dei antestatur Spiritui nostro,* &c.

Hæc & similia media singulis patent fidelibus. Ergo & Conclusio.

Quod si hæc certitudo ab extraordinaria tantum revelatione proflueret, frustra moneret Petrus omnes fi-
2.Pet.1.11. deles, *Date operam ut electionem vestrã firmã reddatis.*

THESIS V.

QVoties grave carnis peccatum cõmittitur, toties statum iustificationis & adoptionis amitti.

Contra hanc Antithesin militant, præter alias, hæ rationes.

NOn potest homo ullo peccato actus divinos rescindere. At iustificatio & adoptio sunt actus divini, iiq; ex beneplacito emanantes. Ergo, &c. Cum itaq; quæritur, An per peccata carnis gratia justificans possint intercidi, non solum quæritur, An homo per peccatum possit aliquam qualitatem amittere: sed litem hanc oportet multo altius repetamus, An nimirũ peccatum humanum posit actus divinos refigere, aut mutare illam Dei sententiam, qua jam apud se Deus pronunciavit nos iustos, & adoptavit in jus filiorum.

Frustra

Frustra autem hic obtenditur deficientia subiecti; cum Deus subiectum quod per se procul dubio deficeret, reficit continuo, dando ipsis perseverantiã, ne possint deficere. *Vt enim custodiat nos per fidẽ, custodit etiam in nobis fidem ipsam*, ut scite Reverend. Sarisburiensis.

De veritate gratiæ.

2. Tantum abest, ut etiam gravia illa carnis peccata fidelem à statu iustificationis adoptionisq; semper deturbent, ut contra à Theologis, præsertim practicis, statuatur, Deum eadem sæpe in iustificatis & adoptatis permittere, ut confirmatior postea sit ipsis cum iustificatio tum adoptio, secundum illud Prophetæ Psal. 119 72. *Bonum est mihi, quod humiliasti me, ut discam iustificationes tuas.* Hoc non modo in Davidis, sed etiam in Hezechiæ, & Petri lapsibus patet: quibus occasionaliter promotum est in ijs studium sanctitatis, infirmitatis suæ agnitio, ac pro perseverandi dono vehementior Dei obsecratio. Concludimus itaque, Sanctorûm lapsibus non abrumpi iustificationem, aut amitti adoptionem, sed effici, ut resurgentes eo cautius *cum timore ac tremore salutem suam operentur.*

THESIS VI.

DOctrinam de certitudine perseverantiæ & salutis, esse ex sua natura veræ pietati noxiam, & toti religioni perniciosam.

HAnc vero calumniam facile retundit & veritas divina, & humana experientia. Isthæc, scilicet, Christiana de Perseverantia & Salute certitudo, non modo quoad rei naturam, sed etiã quoad ipsum in Ecclesia eventum, effectus, Deo benedicente, producit prorsus contrarios.

1. Quoad rei naturam, finis infallibilitas non tollit, sed stabilit, vsum mediorum. Iidemque sancti, qui certissime

tissime

tiſsime ſibi ſpondẽt & conſtantiam in via, & fruitionẽ in patria, ſimul norunt hoc non præſtari ſine intermediis ſanctimoniæ officiis,& oppoſitorum fuga: ideoq; mediis illis non valedicunt, ſed ſedulo incumbunt. 1.Ioh.3,3. *Omnis, qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe, ſicut & ille ſanctus eſt,* Eſai.38,5. Ezechias, accepto divino, de quindecim annis vitæ ſuæ adjiciendis, promiſſo, non ideo omnem medicamentorum, alimentorumque uſum abiecit, ſed ad ipſum eventum in actum producendum, cataplaſma ſibi à Propheta præſcriptum ulceri curando adhibuit.

Hanc carnalis ſecuritatis ex hac doctrina conſequentiam, prorſus reſpuit Apoſtolus quaſi indignabundus, Rom. 6,1. *Permanebimus in peccato, ut gratia abundet? Abſit, Qui enim mortui ſumus peccato, quomodo vivemus in illo?* quaſi non modo incongruitatem, ſed & impoſsibilitatem innueret.

2. Quod ad eventum attinet, verum quidem eſt, poſſe veritatem quamlibet Dei ſaluberrimam ex hominum abuſu in perverſum rapi. At ex hac doctrina, ne de facto quidem, extare ullum huiuſmodi incommodum agnoſcimus. Contemplemur Eccleſias Reformatas, in quibus viget hæc perſeverantiæ ac inviolabilis adoptionis fiducia, Nunquid inde concupiſcentiis fræna laxantur? num pietas peſſundatur? Gratias agimus Deo, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quod apud noſtros, qui hac ſolatii ſpecialis plena perſuaſione fruuntur, & ſibi inamiſsibilem in cœlis hæreditatem conſervari prorſus confidunt, non minor reperiatur pietatis cura, vitæque, prout fragilitas humana fert, inculpatæ ſtudium, quam apud alios quoſvis, qui ſuam a libero arbitrio ſuſpendunt perſeverantiam, nec ab ulla electione Dei prævia eādē profluere concedũt.

EXposuimus nostram de celeberrimis hisce Quinq; Articulis sententiam; quam credimus Verbo divino esse consentaneam, & tot Reformatarum Ecclesiarum Confessionibus conformem. A quibus ut una hæc Belgica divellatur, nec tutum nec pium ijs videbitur, quibus vel mica inest prudentiæ, vel veræ pietatis scintilla.

Hoc certe *Sereniss. noster, ac Potentiss. Magnæ Britanniæ Rex, Fidei Christianæ Defensor*, ac propugnator longe acerrimus (qui etiam unice in votis habet, ut in florentissimis hisce Provinciis fides sincera, Ecclesiæq; & Reipub. pax, sarta tecta conservetur) inprimis curavit, cum nobis, huc destinatis, in mandatis daret, ut publicā Ecclesiæ vestræ pacem moderatoribus consiliis pro modulo nostro promoveremus, ac ut venerandos Symmystas in Synodo hac celebri coactos, hortaremur, nequid in Decretis Synodicis, quod contraveniat receptæ doctrinæ, in tot publicis Ecclesiarum Confessionibus consignatæ, statuatur.

Displicuit non ita pridem novatorum quorundam ingeniis hæc recepta doctrina; quam dum omni ope, & opera exagitare studuerunt, ea nihilominus instar cœlestis cuiusdam flammæ, ipso motu & concussione clarius emicuit. Nos quidem ex animo optamus hisce fratribus nostris Remonstrantibus τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας πεφωτισμένους, animosq; à pacis studio minime abhorrentes. Quinetiam & cæteris venerandis fratribus eam erga illos charitatem, ut quorum errores oppugnant, eorum personis bene velle non desinant.

Atque hic liceat nobis paulisper, ad Amplissimos & Præpotentes Ordines, eorumque Consultissimos Delegatos, omnesque adeo, qui ad clavum Reipubl. in hoc Belgio sedent, sermonem nostrum convertere.

Veſtrum eſt Illuſtres DD. non minus curare, ne religio Orthodoxa, quam ne Reſpublica veſtræ fidei concredita, quicquam detrimenti patiatur. *In hoc enim Deo ſerviunt Magiſtratus, cum ea faciunt ad ſerviendum illi, quæ facere non poſſunt niſi Magiſtratus.* Hic itaque non pietate tantum, & exemplo, ſed poteſtate veſtra, & imperio opus eſt. Imperium coerceat illam *prophetandi*, uti vocant, *libertatem*; qua freti nonnulli, fundatiſſima fidei noſtræ dogmata primo leviter tentare ſolent, dein aperte impugnare, tandẽ explodere & exſibilare. Si Orthodoxam doctrinam, & communi omnium Eccleſiarum Reformatarum calculo comprobatam cuivis liceat impetere; metuendum profecto erit, ne, qui, Magiſtratu connivente, res novas in Eccleſia moliri cœperint, eodem etiam repugnante, cum occaſio ferat, idem quoque in Republ. moliatur. Sed minime opus habent noſtra hortatione, qui jampridem ingenti labore & ſumptu ea omnia procurant, quæ ad renovandam & ſtabiliendam in hiſce Eccleſijs pacem ac veritatem optari potuerunt.

Quorum ergo ſingularem prudentiam, pietatem, & induſtriam perſpeximus, de eorundem conſtantia vel dubitare nefas putamus. Deumque precabimur, ut, quæ pio animo ab ijſdem profecta ſunt, felici ſucceſſu abſolvantur.

Vos itidem paucis conveniemus, Dilecti Fratres ac Comminiſtri, quorum prudentiam latere non poteſt, hiſce, quæ diſceptantur, primarijs controverſijs immiſceri aliquando quæſtiunculas, quæ neq; eandem habẽt fidei certitudinem, neque multum momenti ad veram pietatem. Quæ autem ſunt ejuſmodi, ut abſque illis Gratia Dei gratuita in hominum ſalute procuranda enervetur, & liberum arbitrium in Dei ſolium evehatur,

pro

pro illis, tanquam pro aris & focis dimicandum; nec ullo modo ſinendum, ut certitudo ſalutis noſtræ, à firmitate divini propoſiti ad humani arbitrij fragilitatem revocetur. Verum, ſi qua intercurrant, quæ in ipſis Eccleſijs Reformatis nondum definita, à doctis, & pijs in utramque partem, ſine fidei detrimento probabiliter diſputantur, non decet graves & moderatos Theologos, quæ ipſi in talibus privatim ſentiunt, omnibus credenda obtrudere. In hiſce ſalva res eſt, modo id caveatur, ne diverſitas opinionũ aut inter Miniſtros ſolvat vinculum pacis, aut in populum ſpargat ſemina factionis.

Porro & illud monemus, inter ea, quæ certa ſunt, & in verbo divino ſolide fundata, eſſe tamen quædam, quæ non ſunt omnibus promiſcue inculcanda, ſed ſuo loco & tempore prudenter attingenda. In his eſt ſublime *Prædeſtinationis myſterium*, ſuaviſſimum illud quidem, & ſolatii pleniſſimum, ſed illis ſolis, qui in fide radicati ſunt, & in pietate exercitati, qualibus in gravi conſcientiæ lucta inſtar firmi propugnaculi eſſe poteſt.

Verum-enim-vero ubi Prædicantium quorundam imprudentia ad hanc abyſſum ſpeculandam vocantur, qui nondum prima religionis fundamenta probe didicerunt, quibuſq; mens adhuc carnalibus affectibus tota diffluit, id vnum efficitur, vt, dum de arcana Prædeſtinatione litigant, ſalutiferum Evangelium negligant, & dum nihil aliud, quã Prædeſtinationem ad vitam ſomniant, viam vitę æternę prædeſtinatis conſtitutam nunquam inſiſtant. De Reprobationis arcano maiori ſollicitudine cavendum, ut non modo parce prudenterq; proponatur, ſed etiam ut in eo explicando ſtudioſe vitentur horridæ illæ opiniones & in Scripturis minime fundatæ, quę ad deſperationem potius

quam

quam ædificationem faciunt, & Ecclesias quasdam Reformatas scandalo ingenti gravant. Deniq; de mortis Christi pretiosissimo merito ita statuamus, ut nec primitiuæ Ecclesiæ sententiam, nec Reformatarum Ecclesiarum Confessiones negligamus, nec [quod caput rei est] promissiones Evangelicas in Ecclesia universaliter proponendas enervemus.

Paucula hæc monuimus, potius ut nostrum erga venerandos Fratres amorem, officiumq; testemur, quam quod eos monitis hisce nostris indigere arbitremur.

Quod reliquum est, Deum Opt. Max. suppliciter obsecramus, ut huc colliment, hoc assequantur consilia Procerum, studia Ministrorum, auxilia exterorum, vota omnium; quo Ecclesia hæc Belgica, extirpatis erroribus, & compositis dissidijs, fide Orthodoxa, ac stabili pace in omne ævum perfruatur, per pacis nostræ sequestrum Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Subscripserant ac subsignarant,

GEORGIVS LANDAVENSIS	*Iam* Cicestriensis.
IOANNES DAVENANTIVS.	*Iam* Episc. Sarisbur.
SAMVEL WARDVS.	
THOMAS GOADVS.	
GVALT. BALCANQVALLVS.	*Iam* Decanus Roffen.

FINIS.

Errata Typographica in Suffrag. Colleg.

Pag.	Lin.	pro	lege
14	5	*certi*	*certa*
22	16	*sußpiciunt*	*suscipiunt*
32	20	*promised*	*promisit*
49	23	*adesse*	*ad esse*
	25	*item*	*idem*
59	ul.	*temporare*	*temperare*
67	23	*attungunt*	*attingunt*
68		58, 59.	68, 69.
68	8	*sordibus*	*cordibus*
72	19	*capituli*	*capitali*
73	21	*voluntatem*	*volutantem*
85	28	*notiones*	*motiones*
89	4	*Primi*	*Prima*
90	22	*spirituali*	*spirituale*
94	16	*illius*	*illis*
98	26	*sint*	*sit*